

TNO Kwaliteit van Leven

TNO-rapport

R08961/031-20034

De 'ervaren generatie' in beeld gebracht

Arbeid

Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

www.tno.nl/arbeid

T 023 554 93 93
F 023 554 93 94

Datum 27 oktober 2008

Auteurs F.S.M. Vos
R. Cremer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks- opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen partijen gesloten overeenkomst. Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2008 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Werkwijze.....	2
3	Resultaten	2
3.1	Algemeen	2
3.2	Werk- en ervaringspotentieel.....	2
3.2.1	Algemeen	2
3.2.2	Sectoren	2
3.2.3	Taken	2
3.3	Doorwerken	2
3.4	Leeftijdsdiscriminatie	2
3.5	Cognitief vermogen	2
3.5.1	Probleemoplossend vermogen	2
3.5.2	Informatieverwerking	2
3.5.3	Teamwerk	2
3.5.4	Leren en ontwikkelen.....	2
3.5.5	Omgaan met technologie	2
3.5.6	Innovatief vermogen	2
3.5.7	Specifieke vaardigheden.....	2
3.5.8	Cognitieve veroudering?.....	2
3.6	Gezondheid	2
3.7	Lifestyle	2
3.7.1	Voldoening	2
3.7.2	Computeren.....	2
3.7.3	Sporten	2
3.7.4	Uitgaan.....	2
3.7.5	Cursussen en nevenactiviteiten	2
3.7.6	Dromen	2
3.7.7	Persoonlijkheid	2
4	Conclusies	2
	Bijlage 1: Resultaat tabellen.....	2
	Bijlage 1.1 Algemeen.....	2
	Bijlage 1.2 Werk- en ervaringspotentieel.....	2
	Bijlage 1.3 Doorwerken	2
	Bijlage 1.4 Discriminatie.....	2
	Bijlage 1.5 Cognitief vermogen	2
	Bijlage 1.6 Gezondheid	2
	Bijlage 1.7 Lifestyle.....	2

1 Inleiding

Oudstanding is een uitzendorganisatie voor 'de ervaren generatie'. Zij bemiddelt werkzoekenden die ouder zijn dan 45 jaar en minimaal 15 jaar werkervaring hebben.

Oudstanding wil de toegevoegde waarde van deze 'ervaren generatie' voor werkgevers inzichtelijk maken. Met name de vitaliteit en het 'bij de tijd zijn' van dit tot nu toe onvoldoende benutte arbeidspotentieel wil zij nader onder de aandacht brengen.

Evenals Oudstanding wil TNO de participatie van ouderen op de arbeidsmarkt bevorderen. In opdracht van het Ministerie van SZW werkt zij momenteel aan kennisvermeerdering over de inzetbaarheid van ouderen in de beroeps populatie. De inzet van oudere kenniswerkers in relatie tot hun cognitieve vermogens is een kennisgebied dat TNO in dit kader nader onderzoekt.

De combinatie van kennisbehoefte van TNO en het profileren van het kandidatenbestand van Oudstanding vormden de aanleiding voor een vragenlijstonderzoek naar 'cognitief werkvermogen en leeftijd'.

In dit verslag worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de gekozen werkwijze, in hoofdstuk drie staan de bevindingen en in hoofdstuk vier staan de conclusies beschreven.

De resultaten zijn niet representatief voor dé 45-plusser. Echter, voor de populatie 45-plussers die zich welwillend maar onbenut aan de zijkant van de arbeidsmarkt bevindt zijn de resultaten wél representatief.

2 Werkwijze

Voor het onderzoek zijn nieuwe en bestaande vragenlijsten gebruikt. De vragen hadden betrekking op het werkvermogen en de inzetbaarheid van de populatie. Vragen richtten zich op vier thema's:

- algemene competenties
- cognitieve competenties
- gezondheid
- lifestyle

De vragenlijst werd door Oudstanding via internet online uitgezet onder haar volledige kandidatenbestand (45-plussers, werkend en werkzoekend). Dit bestand bestond uit 5301 werkzoekenden (waarvan 1395 actief ingeschreven kandidaten, 3906 kandidaten in het bestand) en 1583 werkenden.

De analyse van de resultaten vond plaats met een statistisch analyseprogramma (SPSS). Resultaten worden als volgt weergegeven:

- de populatie als geheel
- per leeftijdscategorie
- werkend-werkzoekend
- (pre)pensioen-werkend

3 Resultaten

3.1 Algemeen

In onderstaande tabel staan de basisgegevens van de onderzochte populatie:

Tabel 1 Kenmerken onderzochte populatie

	Totaal		Geslacht							Leeftijd			Pensioenstatus			Werkstatus		
	Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er				
N:	1.753	1.279	474	79	241	471	560	284	116	412	343	997	1.135	397	214			
%:	[100%]	[73%]	[27%]	[5%]	[14%]	[27%]	[32%]	[16%]	[7%]	[24%]	[20%]	[57%]	[65%]	[23%]	[12%]			

De vragenlijst werd ingevuld door 1753 kandidaten van Oudstanding. Het responspercentage bedraagt hiermee $1753/6884 = 25\%$.

Het merendeel van de onderzochte populatie was man (73%). De gemiddelde leeftijd bedroeg 60 jaar. Een groot deel van de deelnemers is al met pensioen (44%) maar wil graag doorwerken.

23% van de deelnemers is via Oudstanding aan het werk als uitzendkracht binnen uiteenlopende organisaties. 12% doet het werk zelfstandig (ZZP). 65% van de deelnemers is op zoek naar werk.

De kenmerken voor de diverse leeftijdscategorieën staan in tabel 2.

Tabel 2 Kenmerken per leeftijdscategorie

Leeftijd [N=1.751]	Totaal	Geslacht		Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	Met pensioen	Met prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
45-49	4,5%	2,8% ▼	9,1% ▲	0% ▼	0% ▼	7,9% ▲	3,7% ▼	7,1% ▲	4,2%
50-54	14%	10% ▼	23% ▲	0% ▼	1,5% ▼	24% ▲	14%	16%	11%
55-59	27%	26% ▼	30% ▲	1,5% ▼	16% ▼	41% ▲	29% ▲	22% ▼	25%
60-64	32%	36% ▲	20% ▼	6,3% ▼	82% ▲	26% ▼	34% ▲	23% ▼	38% ▲
65-69	16%	17%	14%	66% ▲	0,3% ▼	1,2% ▼	15% ▼	22% ▲	14%
70-79	6,6%	7,8% ▲	3,6% ▼	26% ▲	0,6% ▼	0,5% ▼	5,4% ▼	9,1% ▲	8,0%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Opvallend is dat in de lagere leeftijdscategorieën zich in verhouding tot de oudere categorieën, meer vrouwen bevinden.

In hogere leeftijdscategorieën bevinden zich logischerwijs meer gepensioneerden.

De middencategorie (60-64) kenmerkt zich door het relatief hoge percentage ZZP-ers.

De kenmerken afhankelijk van de pensioenstatus worden weergegeven in tabel 3.

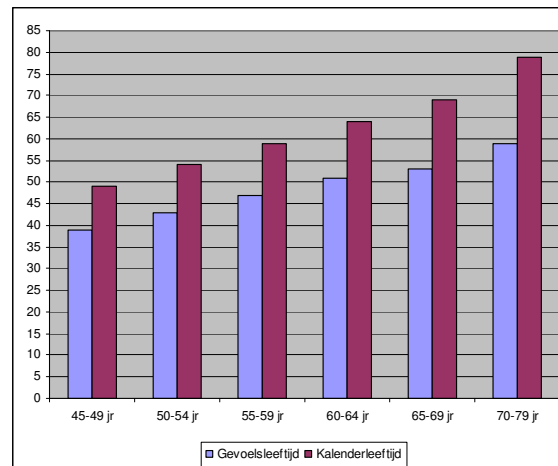
Tabel 3 Kenmerken per pensioenstatus

Pensioenstatus	Geslacht			Leeftijd						Pensioenstatus		
	Totaal	Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
[N=1.752]												
• Met pensioen	24%	26% ▲	16% ▼	0% ▼	0% ▼	1,3% ▼	4,6% ▼	9,5% ▲	9,4% ▲	21% ▼	31% ▲	23%
• Met pre-pensioen	20%	24% ▲	8,4% ▼	0% ▼	2,1% ▼	12% ▼	50% ▲	0,4% ▼	1,7% ▼	22% ▲	12% ▼	20%
• Nog niet met pensioen	57%	50% ▼	76% ▲	100% ▲	98% ▲	87% ▲	45% ▼	4,2% ▼	4,3% ▼	57%	57%	57%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. ▲ : p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Gepensioeneerden zijn, ten opzichte van prepensioeners en mensen die nog niet met pensioen zijn, vaker mannelijk en vaker werknemer dan werkzoekend of ZZP'er. Prepensioeners zijn ook vaker man en zijn juist vaker werkzoekend. Mensen die nog niet met pensioen zijn, zijn vaker vrouw, hun aandeel is gelijk verdeeld over werkzoekenden, werknemers en ZZP-ers.

Naast de kalenderleeftijd is gevraagd naar de gevoelsleeftijd van de onderzochte populatie. Opvallend is dat alle leeftijdscategorieën zich jonger voelen dan de kalenderleeftijd. Dit verschil loopt gemiddeld op met de leeftijd. Oudere leeftijdscategorieën voelen zich relatief meer jaren jonger dan de jongere cohorten. Gemiddeld voelt de onderzochte populatie zich 49 jaar terwijl de kalenderleeftijd een gemiddelde van 60 laat zien. Zie voor een grafische weergave figuur 1.

Figuur 1 Gevoelsleeftijd vs kalenderleeftijd

Voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.1.

3.2 Werk- en ervaringspotentieel

3.2.1 Algemeen

Het merendeel van de deelnemers heeft twee tot vier banen gehad (38%). In verhouding hebben de ouderen vijf tot meer dan zeven banen gehad. De oudere 'oudere' heeft minder van baan gewisseld.

Het opleidingsniveau van de deelnemers is hoog. 36% heeft HAVO/MBO2,-3,-4 niveau, 44% is HBO/universitair geschoold. Er zijn geen grote verschillen per leeftijdscategorie al is het aandeel universitair geschoolden onder 70-79 jarigen in verhouding iets lager dan bij de andere leeftijdscategorieën. Ook zitten er opvallend veel ZZP-ers onder de universitair geschoolden. Een aanzienlijk onbenut reservoir aan arbeidspotentieel.

Bekend is bovendien dat ouderen, en vooral 65-plussers, vaak banen aannemen die onder hun opleidingsniveau liggen (Ditmeijers, '07). In verhouding krijgen opdrachtgevers bij het benutten van deze doelgroep meer waar voor hun geld.

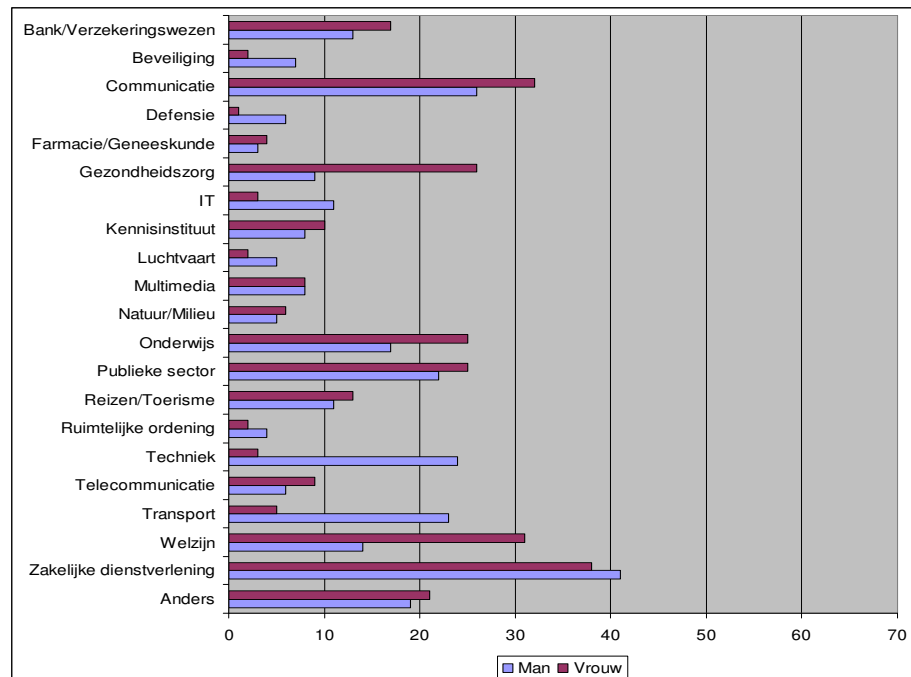
De meeste 45-plussers willen een parttime baan van 20-36 uur (44%). Slechts 19% wil een fulltime baan. Hoe ouder men wordt, hoe minder uren men wil werken

De onderzochte populatie acht zich vooral geschikt voor denkwerk (59%). Een iets kleiner deel vindt een combinatie van lichamelijk- en denkwerk (35%) bij hem of haar passen. Slechts weinig 45-plussers zoeken vooral lichamelijk werk (6%).

Voor de jongere oudere is een vaste baan wel belangrijk voor de 60-plusser is het vinden van een vaste baan veel minder van belang. Met name de 65plusser ambieert flexibel en parttime werk aangezien deze groep overmatig aangeeft een baan te willen tussen 12 en 19 uur per week. Ditzelfde geldt voor de geprepensioneerde werknemer. Voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.2A.

3.2.2 Sectoren

Op basis van verschillende studies is een overzicht gemaakt van sectoren waarbinnen in de toekomst vooral arbeid wordt verricht. Aan de onderzochte populatie is gevraagd of men kennis en ervaring heeft om binnen deze sectoren te werken. Voor een overzicht zie figuur 2.

Figuur 2 Employability 45+; sectoren

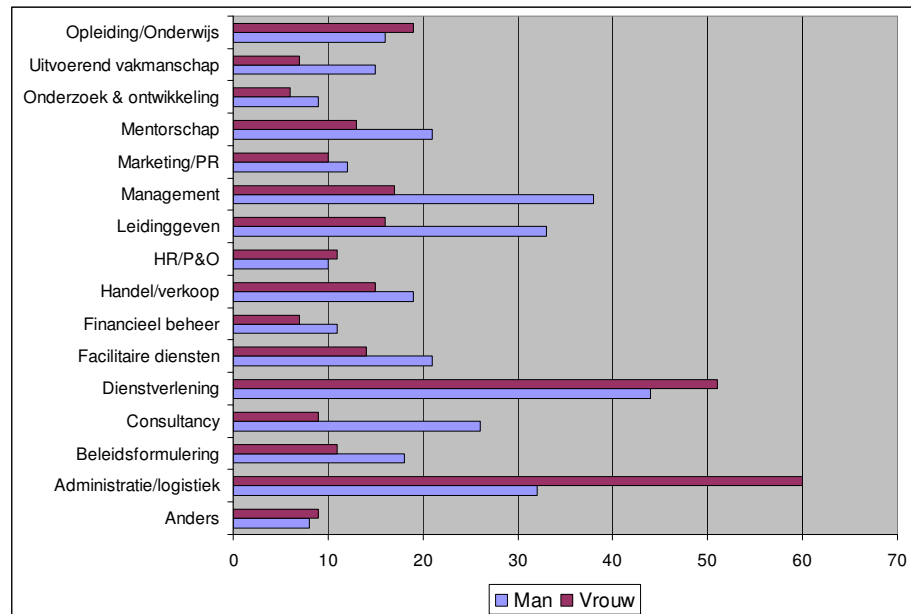
Opvallend is dat de meeste 45-plussers werk zoeken binnen de zakelijke dienstverlening (40%). Gevolgd door de sector communicatie (28%), de publieke sector (23%), onderwijs, techniek en welzijn (elk 19%).

Typische vrouwensectoren zijn de zorg, het onderwijs en de welzijnssector. Mannen zien zich zelf meer dan vrouwen aan het werk binnen defensie, beveiliging, transport en meer technische beroepen (IT, techniek).

De transportsector wordt vooral geambieerd door gepensioneerden. Voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.2B.

3.2.3 Taken

Aan de onderzochte populatie is ook gevraagd welke taken ze binnen de sectoren willen uitvoeren. In figuur 3 een overzicht.

Figuur 3 Employability 45+; taken

De grootste groep 45-plussers gaat voor dienstverlening (46%), administratieve taken (40%), leidinggeven (29%), management (32%) en consultancy (21%). Van het onbenutte potentieel wil 19% ingezet worden voor mentortaken.

Vrouwen ambiëren opvallend vaker administratieve en dienstverlenende taken, terwijl mannen meer voelen voor consultancy, leidinggeven en mentorschap. Ook geven mannen vaker aan taken te willen uitvoeren in de vorm van uitvoerend vakmanschap. Zie voor een totaaloverzicht bijlage 1.2C.

3.3 Doorwerken

De onderzochte populatie wil gemiddeld doorwerken tot 68 jaar (werken tot 95 jaar wordt door een enkeling zelfs genoemd). Hierbij moet zekerheidshalve nogmaals vermeld worden dat het hier dus gaat om de wens van de groep werknemers die momenteel onbenut aan de zijlijn staan.

45-plussers willen het liefst parttime doorwerken na hun pensioen (69%). Het merendeel ziet er niet tegenop door te werken (89%) en 43% verheugt zich er zelfs op. 64%

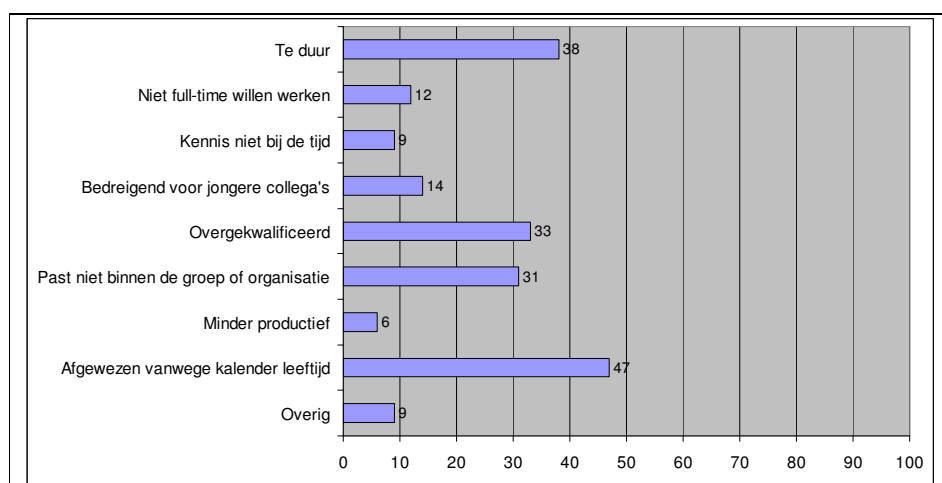
geeft aan dat werken na 65 jaar iets toevoegt aan het leven. Voor 63% zijn financiën een belangrijke drijfveer om door te werken. Voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.3. De behoefte aan parttime werk ligt voor 60- en 65-plussers nog duidelijk hoger (resp. 79 en 87%).

Daarnaast is kenmerkend voor het oudere deel van deze populatie dat men meer dan 'jongeren' werkt vanuit idee van zingeving en financiële aantrekkelijkheid.

3.4 Leeftijdsdiscriminatie

Het merendeel van de onderzochte populatie heeft het idee dat hij/zij wel eens wordt gediscrimineerd op basis van leeftijd (75%). Opvallend is dat dit iets vaker geldt voor vrouwen dan voor mannen (resp. 73 en 81%). Nog opvallender is het dat de oudere 'oudere' (60-plus) zich steeds minder gediscrimineerd lijkt te voelen. Ook geven werkzoekenden vaker aan dat ze zich gediscrimineerd voelen dan werknemers (resp. 80 en 65%). Een overzicht vindt u in bijlage 1.4.

Als reden voor afwijzing wordt de kalenderleeftijd het meeste genoemd. Overige redenen worden schematisch weergegeven in figuur 4.

Figuur 4 Redenen voor afwijzing ingegeven door leeftijd, weergegeven in percentages

3.5 Cognitief vermogen

In de toekomst wordt zoals hiervoor werd aangegeven steeds meer een beroep gedaan op kenniswerk en de vermogens die hiervoor vereist zijn. Het gaat hier om de zogenaamde cognitieve vermogens. De vraag was of het cognitief vermogen verandert met het toenemen van de leeftijd. Hieronder worden de scores op onderzochte deelvariabelen gepresenteerd. In bijlage 1.5 staat een uitgebreid overzicht.

3.5.1 Probleemoplossend vermogen

De onderstaande stellingen voor 'probleemoplossend vermogen' werden voorgelegd aan de onderzochte populatie.

Tabel 4

Oplossend vermogen	% (geheel) mee eens
1. Ik kan goed problemen analyseren	85
2. Ik kan goed problemen oplossen	88
3. Ik kan snel informatie vinden	80
4. Ik kan goed hoofd van bijzaken onderscheiden	87

Opvallend is dat er geen significante verschillen tussen de diverse leeftijdscategorieën zijn gevonden. Er werd wel een lichte daling in positieve score gemeten maar deze was alleen voor het oplossen van problemen en het snel informatie kunnen vinden significant voor de hoogste leeftijdscategorie (70-79jr). Vrouwen scoren iets lager dan mannen op dit onderdeel.

3.5.2 *Informatieverwerking*

De onderstaande stellingen over ‘informatieverwerking’ werden voorgelegd aan de onderzochte populatie:

Tabel 5

Informatieverwerking	% (geheel) mee eens
5. Ik kan goed meerdere dingen tegelijk doen	71
6. Ik hoef iets maar 1 keer te zien en dan onthoud ik het	50
7. Een informatief stuk lezen kost me niet veel moeite	67
8. Ik kan mijn aandacht goed bij het werk houden, ben niet snel afgeleid	91
9. Ik ben nooit iets kwijt	95
10. Ik hoef nooit dingen op te schrijven om het te houden	71

Ook voor dit onderdeel zijn geen significante verschillen over de diverse leeftijdscategorieën gevonden, behalve voor een enkel onderdeel waarop de hoogste leeftijdscategorie significant iets lager scoorde (5 en 7). Opvallend positief scoort de mate waarin men de aandacht bij het werk kan houden. Ook beschikt men over een goede strategie om dingen niet kwijt te raken.

Vrouwen scoren duidelijk beter op ‘meerdere dingen tegelijk doen’ maar minder op ‘onthouden’ en het lezen van een informatief stuk.

3.5.3 *Teamwerk*

De mate waarin men zichzelf in staat acht om in ‘teamverband’ te werken werd door de volgende stellingen bevestigd:

Tabel 6

Teamwerk	% (geheel) mee eens
11. Ik kan goed met anderen samenwerken	91
12. Samenwerken met collega's uit een andere generatie is voor mij geen probleem	94
13. Ik vind een jongere leidinggevende geen probleem	77
14. Ik ben goed in het hanteren en oplossen van conflicten	71
15. Ik ben sociaal vaardig	90
16. Ik vind het leuk om anderen iets te leren	90
17. Ik kan goed leidinggeven	63
18. Ik kan goed organiseren en coördineren	77
19. Ik kan me goed verplaatsen in wat anderen willen	84

De scores op dit onderdeel liggen hoog. Vooral samenwerking en anderen iets willen leren scoort positief. De verschillen per leeftijdscategorie zijn klein.

Opvallend is dat de jongere 'oudere' meer last lijkt te hebben van generatieverschillen dan oudere 'ouderen'. 45-49 jarigen scoren significant lager op stelling 12 en 13. Conflictantering ervaren ouderen weer als iets lastiger dan jongeren, ook vinden 70-79 jarigen zichzelf iets minder sociaal vaardig dan jongeren. Opvallend is ook dat de stellingen over leidinggeven en organiseren door 70-79 jarigen minder positief worden gescoord dan door jongeren. En dat terwijl bij het bevragen van de taken, juist de behoefte bij de oudere 'ouderen' lag bij het leidinggeven, meer dan bij jongeren. Mannen scoren op veel van de stellingen van dit onderdeel positiever dan vrouwen. Ze vinden dat ze in verhouding beter met anderen kunnen samenwerken, ook achten zij zichzelf beter in staat in het oplossen van conflicten dan vrouwen, vinden ze dat ze beter zijn in leidinggeven en vinden ze het leuker dan vrouwen om anderen iets te leren. Vrouwen vinden zichzelf in verhouding sociaal vaardiger dan mannen.

3.5.4 *Leren en ontwikkelen*

De volgende stellingen werden voorgelegd om zicht te krijgen op de bereidheid blijvend te leren en ontwikkelen:

Tabel 7

Leervermogen	% (geheel) mee eens
20. Ik ben bereid om cursussen te volgen om nieuwe dingen te leren	71
21. Ik leer gemakkelijk nieuwe vaardigheden	69
22. Het volgen van cursussen (voor mijn werk) gaat me gemakkelijk af	60
23. Ik wil continu nieuwe dingen leren	60
24. Ik ben leergierig	78
25. Ik leer het liefst uit boeken	22
26. Ik leer het liefst in de praktijk	77

Dit onderdeel scoort in verhouding tot andere variabelen laag. In tegenstelling tot de andere variabelen zijn hier wel duidelijk leeftijdseffecten te zien. De bereidheid te leren neemt af met het toenemen van de leeftijd. Vrouwen scoren in verhouding tot mannen iets gunstiger op dit item. Opvallend is dat men liever niet meer leert uit boeken maar liever kennis opdoet in de praktijk.

3.5.5 *Omgaan met technologie*

Bij het nieuwe werken wordt veel gebruik gemaakt van computers. De vraag was of de ervaren generatie zich bewust is van deze noodzaak en in staat is om te gaan met nieuwe technieken.

Tabel 8

Omgaan met nieuwe ICT	% (geheel) mee eens
27. Voor mijn werk (het werk dat ik zoek) is het noodzakelijk dat ik met computers om kan gaan	73
28. Ik maak (privé of op het werk) gebruik van nieuwe technologische toepassingen (email, internet, digitale fotografie, sms-en etc.)	89
29. Ik heb geen moeite met het begrijpen en onder de knie krijgen van nieuwe technieken	91
30. Ik vind het belangrijk dat ik om kan gaan met nieuwe technieken	87

De score is voor dit item opvallend hoog. Oudere 'ouderen' zoeken wel iets minder vaak werk waarvoor computers nodig zijn en maken privé iets minder vaak gebruik van nieuwe technologie dan jongere 'ouderen' maar van de oudste groep maakt 74-85% van de nieuwe technieken. Slechts 10-14% van de oudste categorieën geeft aan dat ze moeite hebben met het begrijpen en onder de knie krijgen van nieuwe technieken.

3.5.6 *Innovatief vermogen*

De volgende stellingen werden voorgelegd om het innovatief vermogen van de ervaren generatie te toetsen:

Tabel 9

Innovatief gedrag	% (geheel) mee eens
31. Ik ben inventief; ik heb altijd overal een oplossing voor.	63
32. Ik heb vaak originele en creatieve plannen en oplossingen.	62
33. Ik ben ondernemend en neem vaak zelf initiatief	77
34. Om mijn ideeën of opvattingen scherper te krijgen toets ik ze vaak bij anderen	63
35. Ik luister en kijk altijd om me heen waardoor nieuwe dingen me snel opvallen	82
36. Ik pas me makkelijk aan bij nieuwe werkwijzen of omstandigheden	81
37. Ik vind het leuk om samen met anderen aan oplossingen te werken	90

Net als leervermogen scoort dit onderdeel in verhouding mager. 70-79 jarigen scoren iets lager op stelling 31, 32 en 34 maar verder zijn er geen opvallende leeftijdsverschillen op dit item. Vrouwen scoren niet erg verschillend van mannen, behalve op de onderdelen creativiteit en het toetsen van ideeën, daarop scoren vrouwen iets lager. Samenwerking scoort opvallend hoog op dit onderdeel.

3.5.7 *Specifieke vaardigheden*

Tenslotte is gevraagd naar specifieke vaardigheden, nodig voor het kunnen opnemen en delen van kennis:

Tabel 10

Specifieke kennis/vaardigheden	% (geheel) mee eens
38. Ik beheers mijn talen goed	59
39. Ik kan goed rekenen	74
40. Ik kan me goed mondeling uitdrukken	90
41. Ik kan me goed schriftelijk uitdrukken	86
42. Ik kan goed spreken voor een groep of in het openbaar	58
43. Ik kan goed luisteren	89
44. Ik kan goed zien	89
45. Ik kan goed horen	86

Er zijn niet veel verschillen op deze vaardigheden, al scoort de groep 70-79 jarigen op veel onderdelen net iets lager dan de rest. Vrouwen spreken duidelijk iets minder graag in het openbaar dan mannen.

3.5.8 *Cognitieve veroudering?*

Graag wilden we weten of ouderen vinden dat bepaalde vaardigheden beter of minder goed zijn geworden ten opzichte van hoe ze 25 jaar geleden functioneerden. Hiervoor legden we ze de volgende stellingen voor:

Tabel 11

Als ik mezelf vergelijk met toen ik 25 jaar was dan	% (geheel) mee eens
46. Werk ik nu sneller	24
47. Werk ik nu efficiënter	75
48. Maak ik nu minder fouten	58
49. Los ik problemen sneller op	68
50. Ben ik nu sociaal vaardiger	87
51. Kan ik nu beter goed tegen veranderingen	84
52. Ben ik zekerder van mijzelf	81
53. Kost leren me minder moeite	68
54. Leg ik makkelijker verbanden	80
55. Kan ik beter prioriteiten stellen	86
56. Kan ik beter beslissingen nemen	85
57. Ben ik productiever	49
58. Ben ik minder snel van mijn stuk te krijgen	93

Opvallend is dat het merendeel van de onderzochte kandidaten een verbetering van het werkvermogen ervaart bij het toenemen van de leeftijd. Bijna op alle aspecten wordt instemmend gereageerd. De enige factoren die men niet zo sterk zag verbeteren met het toenemen van de leeftijd zijn snelheid, het maken van fouten en productiviteit. Waarmee, voor de duidelijkheid, nog niet gezegd is dat ze vinden dat het minder goed gaat op deze factoren. De verschillen per leeftijdscategorie zijn niet groot al scoren op veel van deze stellingen de 70-79 jarigen net iets lager dan de rest.

3.6 Gezondheid

Van de onderzochte populatie voelt 85% zich fit en gezond. 82% geeft aan gezond te leven en 98% geeft aan niet vaak ziek te zijn. 70% heeft nog genoeg energie om andere dingen te doen, aan het einde van de werkdag. Opvallend is dat de ondervraagde populatie zich fitter voelt naarmate men ouder wordt.

Voor de onderzochte populatie is de Workability-index bepaald. Een maat voor de mate waarin men zich in staat acht te werken.

De gemiddelde score bedraagt 38 (op een schaal van 7-49, hoe hoger de score hoe, beter men zich in staat acht om denkwerk te verrichten).

In vergelijking tot andere beroepen waar denkwerk wordt verricht is dit een betere score (tabel 12).

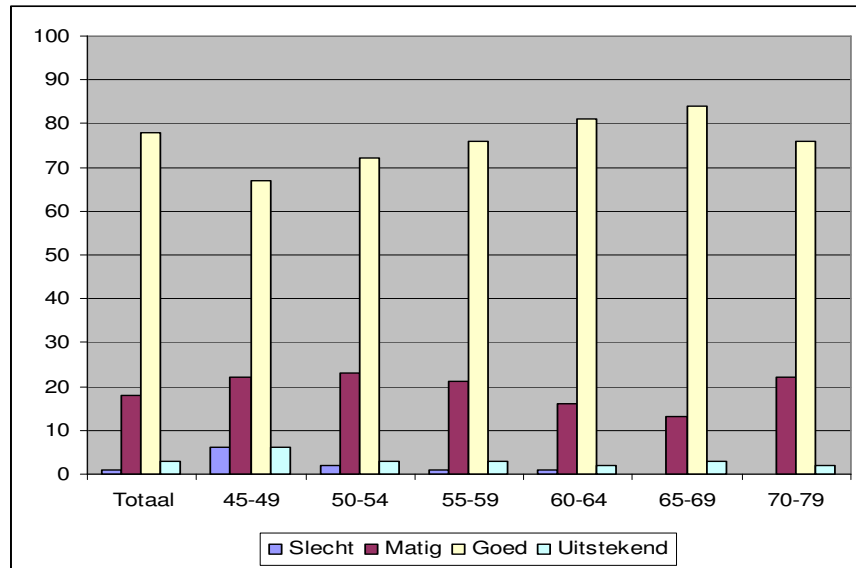
Tabel 12

	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70-79 jaar
WAI	38	38	38	39	39	38
Ref*		39	36			

* Referentiewaarden FIOH, Finse gemeente-ambtenaren (niet voor alle leeftijdscategorieën beschikbaar)

Het minst goed scoort de jongste categorie (45-49 jaar), het beste scoort de groep van 60-69 jaar.

In figuur 5 wordt per leeftijdscategorie het percentage op de verschillende schaalscores (slecht, matig, goed, uitstekend) weergegeven.

Figuur 5 Workability-index; schaalscores per leeftijdscategorie in percentages

Een uitgebreid overzicht van scores op de gezondheidsvariabelen vindt u in bijlage 1.6.

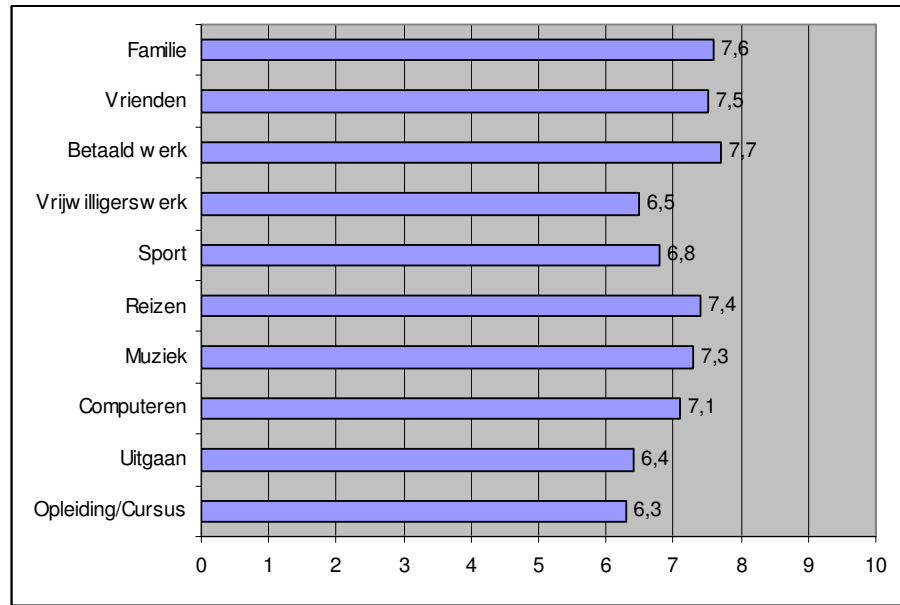
3.7 Lifestyle

Om zicht te krijgen op het type mens achter de 45-plusser is een aantal stellingen voorgelegd over lifestyle-factoren. In onderstaande vindt u een samenvatting van de resultaten. Een uitgebreid overzicht staat in bijlage 1.7.

3.7.1 Voldoening

Aan de onderzochte populatie is gevraagd uit welke activiteiten men de meeste voldoening haalt. Gevraagd werd de activiteiten te waarderen met een cijfer 1-10.

In figuur 6 vindt u een overzicht van de resultaten. Wat opvalt, is dat deze populatie de meeste voldoening haalt uit werk, op de voet gevolgd door familie en vrienden, reizen, muziek en computeren. Er zijn beperkte verschillen tussen de verschillende leeftijdscategorieën en geslacht. Zo neemt voor ouderen het belang van familie toe, evenals de voldoening die gehaald wordt uit reizen. Ouderen halen duidelijk minder voldoening uit het volgen van een opleiding.

Figuur 6 Zaken waar men voldoening uithaalt; gewaardeerd met cijfer 1-10 (1= totaal geen voldoening, 0= veel voldoening)

Aanvullend werd genoemd dat veel genoemd dat voldoening wordt gehaald uit hobby's. Deze variabele kreeg een 8,3 als gemiddelde waardering.

3.7.2 Computeren

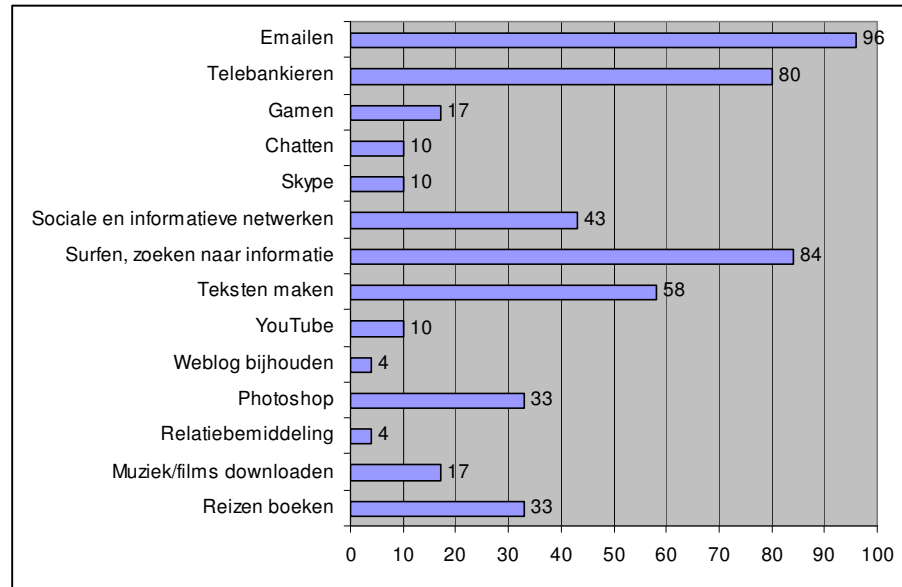
Bij het nieuwe werken ontkom je niet aan het werken met computers. De idee is dat ouderen dit niet altijd even prettig vinden en moeite hebben met nieuwe technologieën. Om te beoordelen of dit beeld klopt is gevraagd naar de mate waarin de ervaren generatie werkt met computers. In tabel 13 wordt de mate waarin gebruik wordt gemaakt van computers weergegeven. De computer lijkt ook bij de ervaren generatie volledig ingeburgerd. In verhouding lijken gepensioneerden zelfs meer achter de computer te zitten dan de jongere 'ouderen'.

Tabel 13 Computergebruik onder de ervaren generatie

	Geslacht			Leeftijd						Pensioenstatus			
	Totaal	Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	
Hoeveel tijd zit u per week gemiddeld achter de computer (zonder directe rel met werk) [N=1.553]													
• Nooit	0,6%	0,8%	0,2%	0%	0%	0,9%	0,2%	1,7%	▲ 1,1%	1,5%	▲ 0%	0,6%	
• < 4 uur	19%	17%	▼ 25%	▲ 15%	25%	▲ 21%	15%	▼ 19%	19%	18%	15%	▼ 21%	▲
• 4-8 uur	32%	32%	32%	33%	31%	33%	33%	31%	27%	30%	33%	32%	
• 8-12 uur	24%	25%	21%	21%	16%	▼ 25%	25%	23%	33%	▲ 26%	31%	▲ 20%	▼
• >12 uur	25%	26%	22%	31%	28%	20%	▼ 27%	25%	19%	23%	21%	26%	

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Gevraagd is naar de activiteiten die verricht worden met de computer. In figuur 7 wordt een overzicht gegeven van de scores.

Figuur 7 Computergebruik in percentages

De computer wordt het meest gebruikt voor e-mailen, telebankieren en het zoeken naar informatie. Er zijn kleine verschillen per leeftijdscategorie. 70-79 jarigen telebankieren iets minder dan de rest, zitten iets minder in sociale en informatieve netwerken en doen minder aan tekstverwerking. Jongere 'ouderen' chatten meer, zitten vaker op YouTube en downloaden vaker muziek en films. Ouderen scoren weer hoger op photoshoppen en het boeken van reizen.

3.7.3 Sporten

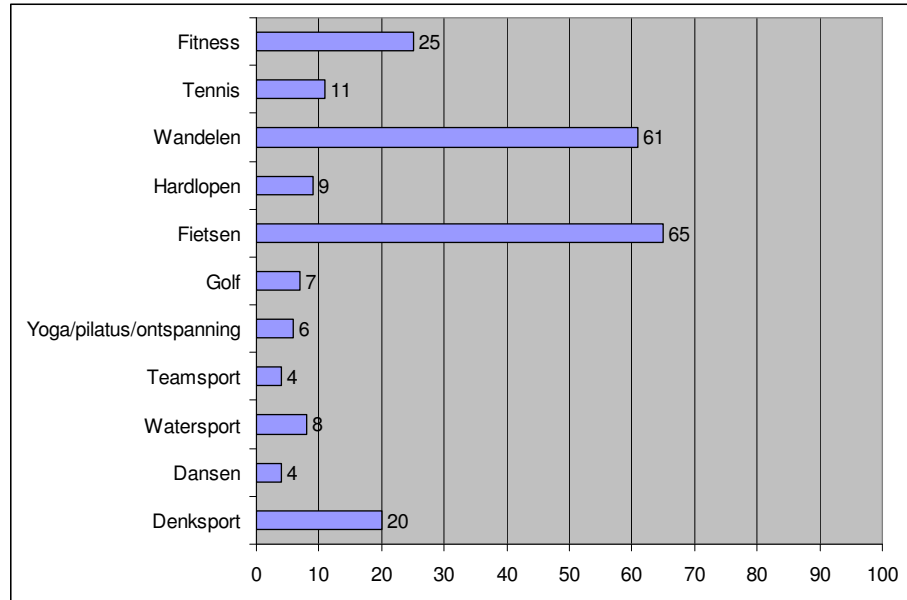
In tabel 14 wordt aangegeven hoeveel de 'ervaren generatie' aan sport doet. Bijna 40% sport meer dan 4 uur per week! Er zijn nauwelijks leeftijdsverschillen.

Tabel 14 Sporten door de ervaren generatie

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Totaal	Man	
Hoe vaak sport u gemiddeld per week? [N=1.552]												
• 0-1 uur	12%	13%▲	8,9%▼	20%▲	14%	13%	11%	11%	10%	11%	9,7%	14%▲
• 1-2 uur	18%	17%	21%	18%	20%	19%	17%	17%	18%	16%	17%	19%
• 2-4 uur	31%	31%	31%	34%	28%	30%	31%	33%	35%	32%	33%	30%
• meer dan 4 uur	39%	39%	39%	28%	37%	38%	41%	40%	36%	41%	40%	38%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Gevraagd is naar de verschillende sporten die beoefend worden. Hiervan vindt u een overzicht in figuur 8.

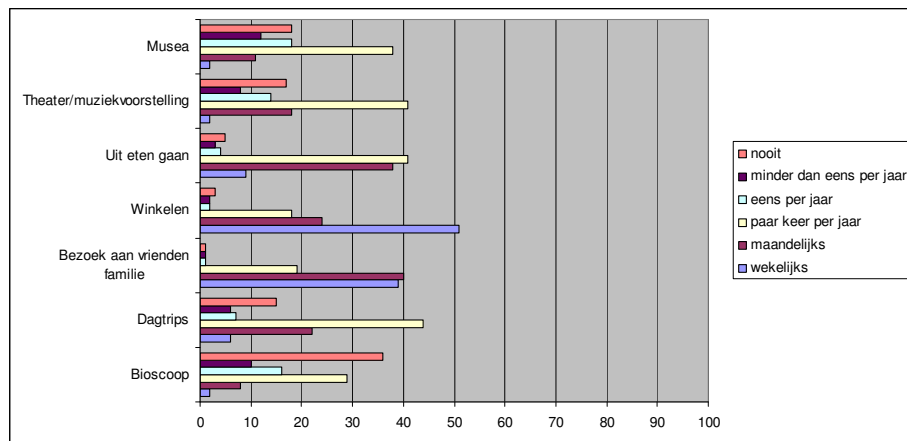
Figuur 8 Sporten in percentages

Qua sporten doet het merendeel van de ervaren generatie aan wandelen en fietsen. 70-79 jarigen doen daarnaast vaker aan denksport.

3.7.4 Uitgaan

Gevraagd werd hoeveel tijd men besteedt aan uitgaan.

Een overzicht vindt u in figuur 9.

Figuur 9 Uitgaan in percentages

Gemiddeld zit de 'ervaren generatie' 57% van de tijd thuis. Dit percentage loopt op met de leeftijd. Veel van de 'ervaren generatie' trekken er daarnaast regelmatig op uit. Bioscoop bezoek komt het minst frequent voor. Winkelen en familiebezoek zijn de meest voorkomende uitgaansactiviteiten. Rond de 40% gaat ook een paar keer per jaar uit eten, bezoekt een theater/muziekvoorstelling, musea of doet een dagtrip.

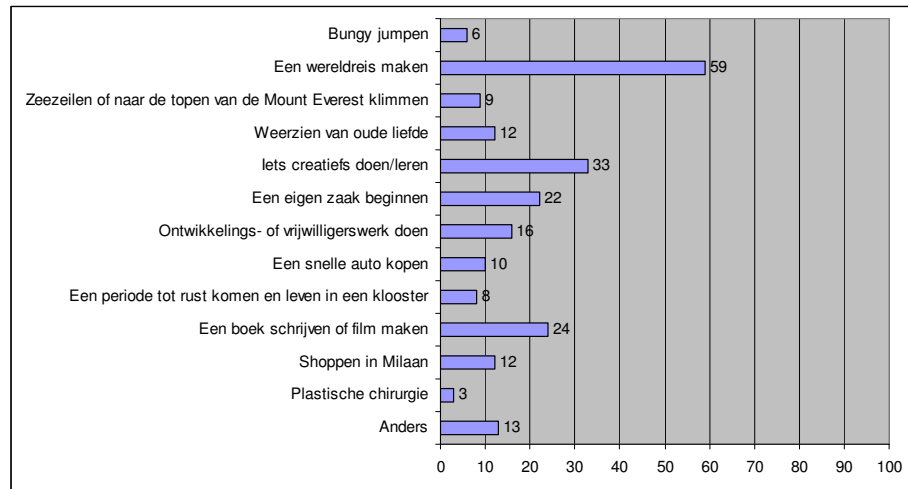
3.7.5 *Cursussen en nevenactiviteiten*

Er wordt in verhouding weinig tijd besteed aan cursussen. Hoe ouder men wordt hoe minder men een cursus volgt. Als men een cursus volgt betreft dit in meestal een talencursus of computercursus (resp. 13 en 14%).

60% van de ervaren generatie heeft nevenactiviteiten in de vorm van vrijwilligerswerk. Vaak is dit bij een sportvereniging (22%).

3.7.6 *Dromen*

We waren benieuwd of en welke dromen de ervaren generatie heeft. In figuur 10 vindt u een overzicht.

Figuur 10 Dromen

Duidelijk is dat de ervaren generatie nog verschillende dromen en ambities heeft. Er zijn geen duidelijke leeftijdsverschillen, alle generaties dromen over veelal ondernemende dingen.

3.7.7 *Persoonlijkheid*

We hebben de ervaren generatie gevraagd zichzelf te typeren door het voorleggen van een aantal typologieën.

De onbenutte ervaren generatie is meer doener dan denker, is niet uitgesproken risicomijdend of spanningszoeker. De 45-plusser houdt vooral van no-nonsense, is creatief, praktisch, progressief en vervult het liefst een leidende rol.

Er zijn nuanceverschillen voor geslacht en leeftijd. Vrouwen zijn iets meer risicomijdend en ze vinden zichzelf creatiever en progressiever dan mannen. Mannen scoren hoger dan vrouwen op het 'leiden' en 'spanning zoeken'. Opvallend is dat naarmate de werkwillende 45-plusser ouder wordt, hij meer een doener dan een denker lijkt te zijn, hij wordt iets rechtlijner, gaat meer voor no-nonsense en wordt minder volgend.

Voor een totaaloverzicht zie bijlage 1.7.

4 Conclusies

De doelgroep in dit onderzoek werd benoemd als de ‘ervaren generatie’ en werd ingedeeld in zes leeftijdsgroepen tussen 45 en 80 jaar. De beschreven doelgroep vertegenwoordigt, een belangrijk deel van het onbenutte potentieel op de arbeidsmarkt. Werkwilligen die wel of niet gepensioneerd zijn en wel of geen werk hebben maar in alle gevallen deel uit maken van de bestanden van een werkbemiddelingsbureau voor ‘ouderen’. Hiermee zijn de uitspraken die we doen op grond van een vragenlijstonderzoek dus niet generaliseerbaar voor andere mensen in dezelfde leeftijdsgroepen.

We kunnen stellen dat de hier beschreven doelgroep actief uit is op arbeidsparticipatie. Deze mensen laten zich op uiteenlopende wijze kenmerken. Meest opvallend is dat de groep volop in het moderne leven staat en zich energiek en gemiddeld 10 jaar jonger voelt dan ze echt zijn. De oudere groepen ervaren dit effect zelfs nog sterker (tot 20 jaar).

Het opleidingsniveau van de populatie ligt hoog. Ondanks dat accepteren vooral 60-plussers vaak banen onder hun niveau. In verhouding krijgen opdrachtgevers bij het benutten van deze doelgroep dus veel waar voor hun geld.

Met name de 65plusser is goed inzetbaar voor flexibel en parttime werk. Voor deze groep is het vinden van een vaste baan minder van belang dan voor jongeren.

De competenties die de ‘ervaren generatie’ heeft opgebouwd komen goed van pas bij ‘het nieuwe werken’. De doelgroep geeft aan over relevante vaardigheden te beschikken op het vlak van communicatie, gezondheidszorg, onderwijs, techniek, transport, welzijn en zakelijke dienstverlening. Dit komt ook tot uitdrukking in de positieve perceptie van hun cognitieve vaardigheden voor het kunnen verrichten van kenniswerk.

Opvallend is dat de ‘ervaren generatie’ is meegegaan met de tijd en heeft geleerd om te gaan met nieuwe technieken. Ze is niet huiverig voor computers en maakt op grote schaal gebruik van de moderne apparatuur en media. Het leren omgaan met nieuwe methoden en technieken kan men cognitief goed aan. Leren uit boeken heeft minder hun interesse. Dit heeft implicaties voor het ‘nieuwe leren’. Ouderen willen en kunnen best leren maar dan wel graag in de praktijk en toegepast.

Dit sluit aan bij de bevinding dat het reservoir van onbenutte oudere werknemers meer doener is dan denker. De groep houdt vooral van no-nonsense, is creatief, praktisch, progressief en vervult het liefst een leidende rol waarbij zij haar kennis en ervaring benut en overdraagt.

Wrang is dat de doelgroep aangeeft veel waarde te hechten aan werk maar nog steeds veel last heeft van discriminatie op de arbeidsmarkt. Argumenten voor afwijzing lijken vooral gebaseerd op ‘ouderwetse’ beelden en onjuiste associaties bij de kalenderleeftijd. Opvallend is dat het gevoel van discriminatie minder is bij de ‘oudere oudere’. De problemen lijken vooral te zitten in de categorie 45-60. Eenmaal weer opgenomen in het arbeidsproces lijkt de praktijk de vooroordelen te weerleggen.

Geconcludeerd kan worden dat een actieve, fitte groep met geschikte competenties voor 'het nieuwe werken', onbenut langs de zijlijn van de arbeidsmarkt staat. Iets waar de maatschappij, organisaties maar ook ouderen zelf zich rekenschap van moeten geven.

Bijlage 1: Resultaat tabellen

Bijlage 1.1 Algemeen

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZPer
N:	1.753	1.279	474	79	241	471	560	284	116	412	343	997	1.135	397	214
%:	[100%]	[73%]	[27%]	[5%]	[14%]	[27%]	[32%]	[16%]	[7%]	[24%]	[20%]	[57%]	[65%]	[23%]	[12%]
Geslacht [N=1.753]															
• Man	73%	100%	0%	46%▼	55%▼	69%▼	83%▲	77%	85%▲	82%▲	88%▲	64%▼	73%	68%▼	82%▲
• Vrouw	27%	0%	100%	54%▲	45%▲	31%▲	17%▼	23%	15%▼	18%▼	12%▼	36%▲	27%	32%▲	18%▼
Wat is uw leeftijd? [N=1.751] [Gemiddelde]															
l	60	61▲	58▼	48▼	52▼	57▼	62▲	66▲	73▲	68▲	61▲	56▼	60	60	60
-Minimum	45	45	45	45	50	55	60	65	70	55	51	45	45	45	46
-Maximum	79	79	78	49	54	59	64	69	79	79	72	78	78	79	76
Leeftijd [N=1.751]															
• 45-49	4,5%	2,8%▼	9,1%▲	100%	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	7,9%▲	3,7%▼	7,1%▲	4,2%
• 50-54	14%	10%▼	23%▲	0%▼	100%	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	1,5%▼	24%▲	14%	16%	11%
• 55-59	27%	26%▼	30%▲	0%▼	0%▼	100%	0%▼	0%▼	0%▼	1,5%▼	16%▼	41%▲	29%▲	22%▼	25%
• 60-64	32%	36%▲	20%▼	0%▼	0%▼	0%▼	100%	0%▼	0%▼	6,3%▼	82%▲	26%▼	34%▲	23%▼	38%▲
• 65-69	16%	17%	14%	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	100%	0%▼	66%▲	0,3%▼	1,2%▼	15%▼	22%▲	14%
• 70-79	6,6%	7,8%▲	3,6%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	0%▼	100%	26%▲	0,6%▼	0,5%▼	5,4%▼	9,1%▲	8,0%
Pensioenstatus [N=1.752]															
• Met pensioen	24%	26%▲	16%▼	0%▼	0%▼	1,3%▼	4,6%▼	95%▲	94%▲	100%	0%▼	0%▼	21%▼	31%▲	23%
• Met pre-pensioen	20%	24%▲	8,4%▼	0%▼	2,1%▼	12%▼	50%▲	0,4%▼	1,7%▼	0%▼	100%	0%▼	22%▲	12%▼	20%
• Nog niet met pensioen	57%	50%▼	76%▲	100%▲	98%▲	87%▲	45%▼	4,2%▼	4,3%▼	0%▼	0%▼	100%	57%	57%	57%
Werkstatus [N=1.746]															
• Werkzoekend	65%	65%	65%	53%▼	64%	70%▲	69%▲	58%▼	54%▼	58%▼	74%▲	65%	100%	0%▼	0%▼
• Werknemer	23%	21%▼	27%▲	35%▲	26%	19%▼	17%▼	31%▲	32%▲	30%▲	13%▼	23%	0%▼	100%	0%▼
• ZZPer	12%	14%▲	8,1%▼	11%	10,0%	11%	15%▲	10%	15%	12%	12%	12%	0%▼	0%▼	100%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Bijlage 1.2 Werk- en ervaringspotentieel

A. Algemeen

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er	
Hoeveel verschillende functie/banen heeft u gehad? [N=1.751]																
• minder dan 2 functies/banen	8,3%	9,6%▲	4,6%▼	2,5%	2,9%▼	8,5%	9,7%	9,9%	12%	11%▲	14%▲	5,3%▼	8,1%	8,8%	7,0%	
• 2-4 functies/banen	38%	39%▲	33%▼	30%	32%	30%▼	38%	49%▲	55%▲	51%▲	40%	31%▼	39%▲	37%	30%▼	
• 5-7 functies/banen	29%	29%	30%	28%	34%▲	33%▲	28%	26%	16%▼	22%▼	26%	33%▲	29%	29%	26%	
• meer dan 7 functies/banen	25%	23%▼	32%▲	39%▲	30%▲	29%▲	24%	15%▼	16%▼	16%▼	20%▼	31%▲	23%▼	25%	37%▲	
Wat is uw hoogst behaalde diploma? [N=1.751]																
• lagere school/basisschool	2,3%	2,3%	2,3%	2,5%	4,1%▲	1,7%	1,1%▼	2,8%	6,0%▲	3,9%▲	1,2%	2,1%	2,0%	4,0%▲	0,9%	
• LBO/VMBO/MAVO/MBO1	26%	26%	28%	25%	29%	24%	25%	28%	40%▲	29%	29%	24%▼	28%	31%▲	9,4%▼	
• HAVO/MBO 2.3 of 4	31%	30%	34%	42%▲	24%▼	31%	33%	32%	29%	32%	31%	31%	32%	32%	27%	
• HBO/Universiteit	40%	42%▲	36%▼	30%	43%	44%	42%	37%	25%▼	35%▼	39%	43%▲	39%	32%▼	62%▲	
Welk opleidingsniveau zou passen bij uw laatste bereikte functie? [N=1.751]																
• lagere school/basisschool	1,1%	1,2%	1,1%	1,3%	0,4%	0,6%	0,4%▼	2,8%▲	4,3%▲	3,2%▲	0,3%	0,6%▼	0,8%	2,5%▲	0,5%	
• LBO/VMBO/MAVO/MBO1	19%	18%	21%	16%	20%	17%	16%▼	21%	36%▲	25%▲	18%	17%▼	18%	28%▲	7,0%▼	
• HAVO/MBO 2.3 of 4	36%	32%▼	47%▲	46%	35%	36%	36%	37%	31%	34%	33%	38%	38%▲	39%	19%▼	
• HBO/Universiteit	44%	48%▲	31%▼	37%	44%	46%	47%▲	39%	28%▼	38%▼	48%	45%	43%	30%▼	74%▲	
Hoeveel uur per week werkt u of zou u willen werken? [N=1.749]																
• meer dan 36 uur	19%	23%▲	10%▼	30%▲	34%▲	29%▲	15%▼	4,9%▼	0,9%▼	3,2%▼	2,6%▼	32%▲	18%▼	22%	23%	
• 20-36 uur	44%	41%▼	53%▲	54%	59%▲	53%▲	41%▼	34%▼	15%▼	30%▼	36%▼	53%▲	45%	45%	40%	
• 12-19 uur	30%	30%	33%	15%▼	6,6%▼	16%▼	37%▲	53%▲	62%▲	55%▲	49%▲	14%▼	32%	27%	29%	
• minder dan 12 uur	5,8%	6,3%	4,7%	0%▼	0,4%▼	2,3%▼	7,5%▲	7,8%	23%▲	11%▲	13%▲	1,2%▼	5,3%	6,0%	8,5%	
Wat voor soort werk doet (of zoekt) u? [N=1.747]																
• vooral denkwerk en minder lichamenlijk werk	59%	57%▼	65%▲	66%	66%▲	62%	61%	51%▼	31%▼	45%▼	49%▼	68%▲	59%	53%▼	71%▲	
• evenveel denkwerk als lichamenlijk werk	35%	37%▲	30%▼	28%	29%▼	33%	33%	41%▲	51%▲	43%▲	42%▲	29%▼	36%	35%	27%▼	
• vooral lichamenlijk werk en minder denkwerk	6,4%	6,8%	5,3%	6,3%	4,6%	4,5%▼	5,5%	8,5%	18%▲	11%▲	8,5%	3,7%▼	5,4%▼	12%▲	1,9%▼	

Hoe oud voelt u zich?															
[N=1.740]															
[Gemiddelde]	49	50▲	46▼	39▼	43▼	47▼	51▲	53▲	59▲	54▲	51▲	46▼	49	49	50
Minimum	5	10	5	20	5	8	10	15	20	15	18	5	14	5	18
Maximum	95	95	78	50	70	95	64	70	78	75	65	95	95	75	70

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

B. Sectoren

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Bank & Verzekeringswezen [N=1.623] [% ja]	14%	13%▼	17%▲	17%	16%	13%	13%	14%	15%	13%	12%	15%	13%	14%	17%
Beveiliging [N=1.623] [% ja]	5,7%	7,1%▲	2,1%▼	9,1%	5,7%	4,3%	6,3%	4,8%	9,6%	6,9%	6,9%	4,9%	5,2%	8,2%▲	3,9%
Communicatie [N=1.623] [% ja]	28%	26%▼	32%▲	26%	30%	27%	30%	27%	18%▼	25%	23%▼	30%▲	28%	21%▼	37%▲
Defensie [N=1.623] [% ja]	4,9%	6,3%▲	0,9%▼	6,5%	2,6%	7,0%▲	5,5%	1,2%▼	5,3%	3,3%	12%▲	3,1%▼	4,9%	4,9%	4,9%
Farmacie/Geneesmiddelen [N=1.623] [% ja]	3,0%	2,7%	3,7%	5,2%	2,2%	2,7%	3,6%	1,6%	4,3%	1,9%	3,4%	3,2%	2,8%	2,2%	5,4%▲
Gezondheidszorg [N=1.623] [% ja]	13%	9,0%▼	26%▲	19%	14%	18%▲	13%	6,3%▼	6,4%▼	6,6%▼	14%	16%▲	13%	13%	17%
IT [N=1.623] [% ja]	9,0%	11%▲	3,4%▼	14%	9,3%	8,5%	11%▲	6,0%	3,2%▼	5,8%▼	11%	9,7%	9,7%	6,5%	9,8%
Kennisinstituut [N=1.623] [% ja]	8,3%	7,7%	9,8%	10%	11%	7,2%	10%	5,6%	2,1%▼	4,1%▼	7,8%	10,0%▲	8,0%	5,7%▼	14%▲
Luchtvaart [N=1.623] [% ja]	4,0%	4,9%▲	1,6%▼	2,6%	4,0%	4,0%	4,2%	3,6%	5,3%	5,0%	5,0%	3,3%	4,1%	3,5%	4,4%
Multimedia [N=1.623] [% ja]	7,7%	7,6%	8,0%	12%	14%▲	8,1%	6,7%	3,6%▼	4,3%	3,9%▼	4,4%▼	10%▲	7,2%	8,4%	8,8%
Natuur&Milieu [N=1.623] [% ja]	5,5%	5,2%	6,2%	3,9%	4,8%	5,6%	7,2%▲	3,2%	4,3%	3,9%	7,2%	5,5%	6,3%	3,3%▼	5,4%
Onderwijs [N=1.623] [% ja]	19%	17%▼	25%▲	25%	24%▲	21%	16%▼	18%	17%	18%	18%	20%	19%	17%	27%▲
Publieke sector [N=1.623] [% ja]	23%	22%	25%	25%	26%	20%	24%	25%	14%▼	22%	27%	22%	24%▲	18%▼	23%
Reizen&Toerisme [N=1.623] [% ja]	12%	11%	13%	16%	12%	9,6%	13%	11%	11%	11%	13%	11%	12%	10%	9,8%
Ruimtelijke ordening & mobiliteit [N=1.623] [% ja]	3,5%	3,9%	2,3%	3,9%	2,2%	3,1%	4,8%▲	2,4%	3,2%	3,3%	4,1%	3,3%	3,3%	2,4%	5,9%▲
Techniek [N=1.623] [% ja]	19%	24%▲	3,2%▼	14%	16%	18%	20%	19%	20%	19%	21%	17%	18%	20%	17%
Telecommunicatie [N=1.623] [% ja]	7,0%	6,3%	8,9%	7,8%	11%▲	7,4%	6,1%	4,0%▼	7,4%	5,2%	4,7%	8,5%▲	6,8%	8,4%	5,9%
Transport [N=1.623] [% ja]	18%	23%▲	4,6%▼	19%	13%▼	15%▼	20%	20%	30%▲	24%▲	27%▲	13%▼	18%	20%	16%
Welzijn [N=1.623] [% ja]	19%	14%▼	31%▲	27%	23%	23%▲	17%	12%▼	13%	14%▼	18%	21%▲	20%	16%	19%
Zakelijke dienstverlening [N=1.623] [% ja]	40%	41%	38%	43%	39%	41%	39%	44%	30%▼	40%	27%▼	44%▲	38%	37%	54%▲
Anders [N=1.623] [% ja]	20%	19%	21%	21%	17%	20%	20%	20%	20%	20%	13%▼	22%▲	19%	18%	22%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

C. Taken

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Administratie/logistiek [N=1.622] [% ja]	40%	32%▼	60%▲	53%▲	49%▲	41%	36%	33%▼	32%	32%▼	38%	43%▲	42%▲	42%	22%▼
Beleidsformulering [N=1.622] [% ja]	16%	18%▲	11%▼	7,8%▼	19%	15%	20%▲	15%	7,4%▼	14%	21%▲	16%	16%	10%▼	30%▲
Consultancy [N=1.622] [% ja]	21%	26%▲	9,1%▼	7,8%▼	18%	21%	28%▲	18%	12%▼	18%	24%	21%	18%▼	14%▼	48%▲
Dienstverlening [N=1.622] [% ja]	46%	44%▼	51%▲	57%▲	50%	44%	45%	48%	43%	45%	38%▼	49%▲	46%	47%	46%
Facilitaire diensten [N=1.622] [% ja]	19%	21%▲	14%▼	25%	16%	21%	18%	19%	24%	21%	17%	19%	21%	21%	9,3%▼
Financieel beheer [N=1.622] [% ja]	10%	11%▲	7,1%▼	10%	8,0%	11%	10%	12%	6,4%	10%	12%	9,3%	11%	7,4%▼	13%
Handel/verkoop [N=1.622] [% ja]	18%	19%	15%	23%	15%	17%	18%	20%	16%	17%	11%▼	21%▲	18%	17%	20%
HR/P&O [N=1.622] [% ja]	10,0%	9,5%	11%	7,8%	10%	12%	10%	8,4%	3,2%▼	7,5%	11%	11%	9,8%	7,6%	15%▲
Leidinggeven [N=1.622] [% ja]	29%	33%▲	16%▼	16%▼	32%	29%	30%	27%	27%	29%	31%	28%	28%	27%	36%▲
Management [N=1.622] [% ja]	32%	38%▲	17%▼	17%▼	33%	35%	38%▲	28%	17%▼	27%▼	39%▲	32%	32%	22%▼	52%▲
Marketing/PR [N=1.622] [% ja]	11%	12%	9,6%	9,1%	12%	11%	12%	12%	6,4%	9,4%	8,5%	13%▲	10%	9,0%	19%▲
Mentorschap [N=1.622] [% ja]	19%	21%▲	13%▼	12%	17%	19%	23%▲	15%	12%	15%	20%	19%	18%	16%	29%▲
Onderzoek & Ontwikkeling [N=1.622] [% ja]	8,1%	9,0%▲	5,5%▼	6,5%	8,8%	8,3%	9,1%	5,6%	7,4%	6,6%	7,2%	8,9%	9,0%	4,1%▼	10%
Uitvoerend vakmanschap [N=1.622] [% ja]	13%	15%▲	6,6%▼	12%	10%	11%	14%	15%	13%	14%	15%	12%	12%	17%▲	12%
Opleiding/Onderwijs [N=1.622] [% ja]	17%	16%	19%	16%	16%	17%	19%	14%	16%	16%	20%	16%	16%	15%	23%▲
Anders [N=1.622] [% ja]	8,1%	7,8%	9,1%	12%	7,5%	8,3%	6,5%	7,6%	17%▲	10,0%	5,3%▼	8,4%	7,8%	9,8%	6,8%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Bijlage 1.3 Doorwerken

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Hoe lang wilt u het liefst doorwerken? [N=1.737]															
[Gemiddelde]	68	68▲	67▼	64▼	65▼	66▼	68▼	72▲	79▲	74▲	68	66▼	68	68	69▲
- Minimum	55	55	55	55	55	58	55	65	71	63	55	55	55	55	55
- Maximum	95	95	95	88	95	95	95	95	95	95	95	95	95	95	95
Ik zou (part-time) willen doorwerken na mijn pensioen [N=1.743]															
• T/m neutraal	31%	27%▼	42%▲	49%▲	54%▲	39%▲	21%▼	13%▼	25%	16%▼	18%▼	41%▲	32%	33%	23%▼
• (Helemaal) eens	69%	73%▲	58%▼	51%▼	46%▼	61%▼	79%▲	87%▲	75%	84%▲	82%▲	59%▼	68%	67%	77%▲
Ik zie er NIET tegenop om tot mijn 65e te werken [N=1.739]															
• T/m neutraal	11%	9,2%▼	17%▲	22%▲	21%▲	16%▲	6,5%▼	3,9%▼	1,8%▼	3,7%▼	5,0%▼	16%▲	12%	13%	5,2%▼
• (Helemaal) eens	89%	91%▲	83%▼	78%▼	79%▼	84%▼	94%▲	96%▲	98%▲	96%▲	95%▲	84%▼	88%	87%	95%▲
Ik verheug me erop om tot mijn 65e te werken [N=1.737]															
• T/m neutraal	57%	55%	61%	59%	60%	52%▼	51%▼	68%▲	69%▲	66%▲	50%▼	55%	56%	60%	53%
• (Helemaal) eens	43%	45%	39%	41%	40%	48%▲	49%▲	33%▼	31%▼	34%▼	50%▲	45%	44%	40%	47%
Werken na mijn 65e voegt iets toe aan mijn leven [N=1.740]															
• T/m neutraal	36%	32%▼	45%▲	63%▲	59%▲	48%▲	31%▼	7,8%▼	13%▼	11%▼	31%▼	48%▲	38%	37%	26%▼
• (Helemaal) eens	64%	68%▲	55%▼	37%▼	41%▼	52%▼	69%▲	92%▲	87%▲	89%▲	69%▲	52%▼	62%	63%	74%▲
Doorwerken na mijn 65e is voor mij financieel aantrekkelijk [N=1.742]															
• T/m neutraal	37%	36%	38%	46%	53%▲	45%▲	32%▼	21%▼	21%▼	25%▼	36%	42%▲	39%▲	35%	29%▼
• (Helemaal) eens	63%	64%	62%	54%	47%▼	55%▼	68%▲	79%▲	79%▲	75%▲	64%	58%▼	61%▼	65%	71%▲
Bij een sollicitatie gaat mijn voorkeur uit naar een vaste baan [N=1.740]															
• T/m neutraal	52%	57%▲	40%▼	27%▼	26%▼	39%▼	60%▲	78%▲	79%▲	77%▲	72%▲	36%▼	48%▼	47%▼	82%▲
• (Helemaal) eens	48%	43%▼	60%▲	73%▲	74%▲	61%▲	40%▼	22%▼	21%▼	23%▼	28%▼	64%▲	52%▲	53%▲	18%▼

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Bijlage 1.4 Discriminatie

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Heeft u wel eens het idee dat u gediscrimineerd wordt op basis van leeftijd? [N=1.745] [% ja]	75%	73%▼	81%▲	85%▲	94%▲	90%▲	75%	47%▼	33%▼	45%▼	61%▼	92%▲	80%▲	65%▼	67%▼
Te duur [N=1.737] [% ja]	38%	37%▼	43%▲	53%▲	55%▲	50%▲	37%	16%▼	6,3%▼	14%▼	31%▼	51%▲	41%▲	35%	33%
Minder productief [N=1.737] [% ja]	5,6%	5,1%	7,2%	7,6%	5,8%	6,8%	6,1%	2,9%▼	3,6%	3,0%▼	4,4%	7,1%▲	5,9%	5,6%	4,7%
Past niet binnen de groep of organisatie [N=1.737] [% ja]	31%	29%▼	36%▲	33%	43%▲	38%▲	30%	16%▼	11%▼	16%▼	22%▼	40%▲	34%▲	27%	22%▼
Overgekwalficeerd [N=1.737] [% ja]	33%	35%▲	28%▼	35%	42%▲	42%▲	34%	19%▼	6,3%▼	16%▼	26%▼	43%▲	35%	25%▼	42%▲
Bedreigend voor jongere collega's [N=1.737] [% ja]	14%	14%	14%	18%	19%▲	16%	14%	7,9%▼	5,4%▼	7,2%▼	9,4%▼	18%▲	14%	13%	14%
Kennis niet bij de tijd [N=1.737] [% ja]	8,7%	7,5%▼	12%▲	11%	16%▲	10,0%	7,4%	3,6%▼	5,4%	4,5%▼	6,2%	11%▲	10%▲	6,6%	5,6%
Niet full-time willen werken [N=1.737] [% ja]	12%	9,6%▼	17%▲	19%▲	10%	13%	11%	12%	7,1%	12%	12%	11%	12%	11%	11%
Afgewezen vanwege kalender leeftijd [N=1.737] [% ja]	47%	46%	49%	49%	51%	59%▲	47%	30%▼	25%▼	28%▼	35%▼	58%▲	49%▲	42%▼	44%
Overig [N=1.737] [% ja]	9,4%	8,1%▼	13%▲	15%	13%▲	8,5%	9,2%	6,5%	9,8%	7,2%	6,2%▼	11%▲	11%▲	7,9%	5,2%▼
nvt [N=1.737] [% ja]	22%	24%▲	17%▼	10%▼	4,6%▼	8,3%▼	21%	49%▲	60%▲	51%▲	34%▲	6,2%▼	17%▼	30%▲	30%▲

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲: p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Bijlage 1.5 Cognitief vermogen

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Oplossend Vermogen															
Ik kan goed problemen analyseren [N=1.622]															
• T/m neutraal	15%	13% ▼	21% ▲	18%	14%	14%	14%	14%	35% ▲	18%	14%	15%	14%	20% ▲	11%
• (Helemaal) eens	85%	87% ▲	79% ▼	82%	86%	86%	86%	86%	65% ▼	82%	86%	85%	86%	80% ▼	89%
Ik kan goed problemen oplossen [N=1.621]															
• T/m neutraal	12%	11% ▼	17% ▲	21% ▲	9,7%	12%	11%	14%	17%	15%	11%	12%	12%	15% ▲	8,3%
• (Helemaal) eens	88%	89% ▲	83% ▼	79% ▼	90%	88%	89%	86%	83%	85%	89%	88%	88%	85% ▼	92%
Ik kan snel informatie vinden [N=1.620]															
• T/m neutraal	20%	20%	20%	21%	13% ▼	17%	21%	29% ▲	28%	29% ▲	19%	18% ▼	20%	24%	17%
• (Helemaal) eens	80%	80%	80%	79%	87% ▲	83%	79%	71% ▼	72%	71% ▼	81%	82% ▲	80%	76%	83%
Ik kan goed hoofd van bijzaken onderscheiden [N=1.620]															
• T/m neutraal	13%	12%	15%	14%	13%	11%	12%	14%	18%	16% ▲	13%	11% ▼	12%	16% ▲	9,3%
• (Helemaal) eens	87%	88%	85%	86%	87%	89%	88%	86%	82%	84% ▼	87%	89% ▲	88%	84% ▼	91%
Informatieverwerking															
Ik kan goed meerdere dingen tegelijk doen [N=1.623]															
• T/m neutraal	29%	32% ▲	21% ▼	29%	23% ▼	28%	30%	28%	38% ▲	30%	34% ▲	26% ▼	29%	29%	24%
• (Helemaal) eens	71%	68% ▼	79% ▲	71%	77% ▲	72%	70%	72%	62% ▼	70%	66% ▼	74% ▲	71%	71%	76%
Ik hoef iets maar één keer te zien en dan onthoud ik het [N=1.620]															
• T/m neutraal	50%	48% ▼	57% ▲	47%	50%	50%	50%	49%	55%	51%	54%	49%	50%	49%	53%
• (Helemaal) eens	50%	52% ▲	43% ▼	53%	50%	50%	50%	51%	45%	49%	46%	51%	50%	51%	47%
Een informatief stuk lezen kost me niet veel moeite [N=1.620]															
• T/m neutraal	33%	31% ▼	39% ▲	32%	34%	32%	31%	34%	45% ▲	35%	34%	32%	33%	39% ▲	26% ▼
• (Helemaal) eens	67%	69% ▲	61% ▼	68%	66%	68%	69%	66%	55% ▼	65%	66%	68%	67%	61% ▼	74% ▲
Ik kan mijn aandacht goed bij het werk houden, ben niet snel afgeleid [N=1.619]															
• T/m neutraal	9,2%	9,3%	9,0%	13%	11%	9,4%	8,4%	7,2%	9,6%	7,8%	7,8%	10%	8,8%	12%	6,9%
• (Helemaal) eens	91%	91%	91%	87%	89%	91%	92%	93%	90%	92%	92%	90%	91%	88%	93%

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Ik ben NOOIT dingen kwijt [N=1.619]																
• T/m neutraal	4,9%	4,6%	5,5%	13%▲	3,5%	5,2%	4,6%	4,0%	4,3%	4,5%	4,4%	5,2%	4,7%	6,5%	3,0%	
• (Helemaal) eens	95%	95%	94%	87%▼	96%	95%	95%	96%	96%	96%	96%	95%	95%	93%	97%	
Ik HOEF NOOIT dingen op te schrijven [N=1.619]																
• T/m neutraal	29%	28%	32%	22%	31%	31%	28%	31%	26%	31%	26%	30%	27%▼	33%▲	31%	
• (Helemaal) eens	71%	72%	68%	78%	69%	69%	72%	69%	74%	69%	74%	70%	73%▲	67%▼	69%	
Teamwerk																
Ik kan goed met anderen samenwerken [N=1.619]																
• T/m neutraal	8,5%	7,5%▼	11%▲	11%	12%	6,3%▼	8,0%	10%	7,4%	9,2%	6,3%	9,0%	8,2%	7,9%	11%	
• (Helemaal) eens	91%	92%▲	89%▼	89%	88%	94%▲	92%	90%	93%	91%	94%	91%	92%	92%	89%	
Ik vind het lastig om met jongere collega's samen te werken [N=1.617]																
• T/m neutraal	94%	95%	93%	92%	94%	95%	95%	95%	89%▼	94%	97%	94%	96%▲	91%▼	93%	
• (Helemaal) eens	5,6%	5,2%	6,9%	7,9%	5,7%	5,4%	4,9%	4,8%	11%▲	6,1%	3,4%	6,2%	4,3%▼	8,7%▲	6,9%	
Ik vind een jongere leidinggevende geen probleem [N=1.617]																
• T/m neutraal	23%	23%	24%	34%▲	28%	23%	22%	20%	20%	20%	19%	26%▲	24%	20%	25%	
• (Helemaal) eens	77%	77%	76%	66%▼	72%	77%	78%	80%	80%	80%	81%	74%▼	76%	80%	75%	
Ik ben goed in het hanteren en oplossen van conflicten [N=1.617]																
• T/m neutraal	29%	26%▼	38%▲	33%	29%	28%	27%	33%	41%▲	34%▲	26%	29%	29%	33%	24%	
• (Helemaal) eens	71%	74%▲	62%▼	67%	71%	72%	73%	67%	59%▼	66%▼	74%	71%	71%	67%	76%	
Ik ben sociaal vaardig [N=1.617]																
• T/m neutraal	9,7%	11%▲	6,5%▼	6,6%	7,5%	8,6%	8,7%	14%▲	16%▲	15%▲	9,4%	7,9%▼	9,1%	11%	9,9%	
• (Helemaal) eens	90%	89%▼	94%▲	93%	93%	91%	91%	86%▼	84%▼	85%▼	91%	92%▲	91%	89%	90%	
Ik vind het leuk om anderen iets te leren [N=1.617]																
• T/m neutraal	9,8%	8,1%▼	14%▲	9,2%	7,5%	5,9%▼	9,9%	16%▲	17%▲	16%▲	6,6%▼	8,6%	9,8%	11%	7,9%	
• (Helemaal) eens	90%	92%▲	86%▼	91%	93%	94%▲	90%	84%▼	83%▼	84%▼	93%▲	91%	90%	89%	92%	
Ik kan goed leiding geven [N=1.617]																
• T/m neutraal	37%	31%▼	54%▲	54%▲	39%	38%	34%	35%	43%	35%	33%▼	40%▲	37%	44%▲	28%▼	
• (Helemaal) eens	63%	69%▲	46%▼	46%▼	61%	62%	66%	65%	57%	65%	67%▲	60%▼	63%	56%▼	72%▲	

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Ik kan goed organiseren en coördineren [N=1.617]															
• T/m neutraal	23%	22%	26%	28%	21%	24%	20%	22%	39%▲	25%	22%	23%	24%	28%▲	12%▼
• (Helemaal) eens	77%	78%	74%	72%	79%	76%	80%	78%	61%▼	75%	78%	77%	76%	72%▼	88%▲
Ik kan me goed verplaatsen in wat anderen willen [N=1.617]															
• T/m neutraal	16%	17%	14%	12%	15%	16%	14%	21%▲	26%▲	23%▲	14%	15%▼	17%	19%	11%▼
• (Helemaal) eens	84%	83%	86%	88%	85%	84%	86%	79%▼	74%▼	77%▼	86%	85%▲	83%	81%	89%▲
Leervermogen															
Ik ben bereid om cursussen te volgen om nieuwe dingen te leren [N=1.617]															
• T/m neutraal	29%	32%▲	20%▼	7.9%▼	17%▼	23%▼	33%▲	39%▲	53%▲	42%▲	39%▲	21%▼	29%	27%	31%
• (Helemaal) eens	71%	68%▼	80%▲	92%▲	83%▲	77%▲	67%▼	61%▼	47%▼	58%▼	61%▼	79%▲	71%	73%	69%
Ik leer gemakkelijk nieuwe vaardigheden [N=1.617]															
• T/m neutraal	31%	32%	29%	18%▼	23%▼	27%▼	34%	40%▲	41%▲	40%▲	38%▲	26%▼	31%	33%	28%
• (Helemaal) eens	69%	68%	71%	82%▲	77%▲	73%▲	66%	60%▼	59%▼	60%▼	62%▼	74%▲	69%	67%	72%
Het volgen van cursussen (voor mijn werk) gaat me gemakkelijk af [N=1.617]															
• T/m neutraal	40%	40%	40%	22%▼	33%▼	35%▼	40%	49%▲	65%▲	51%▲	40%	35%▼	41%	41%	32%▼
• (Helemaal) eens	60%	60%	60%	78%▲	67%▲	65%▲	60%	51%▼	35%▼	49%▼	60%	65%▲	59%	59%	68%▲
Ik wil continu nieuwe dingen leren [N=1.617]															
• T/m neutraal	40%	40%	37%	32%	32%▼	36%	41%	49%▲	48%	49%▲	46%▲	34%▼	40%	41%	35%
• (Helemaal) eens	60%	60%	63%	68%	68%▲	64%	59%	51%▼	52%	51%▼	54%▼	66%▲	60%	59%	65%
Ik ben leergierig [N=1.617]															
• T/m neutraal	22%	24%	19%	11%▼	19%	21%	23%	27%	28%	25%	26%	20%▼	23%	24%	18%
• (Helemaal) eens	78%	76%	81%	89%▲	81%	79%	77%	73%	72%	75%	74%	80%▲	77%	76%	82%
Ik leer het liefst uit boeken [N=1.617]															
• T/m neutraal	78%	78%	77%	63%▼	79%	78%	78%	78%	79%	79%	80%	77%	78%	81%	73%
• (Helemaal) eens	22%	22%	23%	37%▲	21%	22%	22%	22%	21%	21%	20%	23%	22%	19%	27%
Ik leer het liefst in de praktijk [N=1.619]															
• T/m neutraal	23%	24%	21%	22%	19%	25%	21%	30%▲	16%	27%▲	23%	22%	23%	21%	30%▲
• (Helemaal) eens	77%	76%	79%	78%	81%	75%	79%	70%▼	84%	73%▼	77%	78%	77%	79%	70%▼
Nieuwe technologie															

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Voor mijn werk (het werk dat ik zoek) is het noodzakelijk dat ik met computers om kan gaan [N=1.616]																
• T/m neutraal	27%	29%▲	21%▼	17%▼	21%▼	22%▼	27%	34%▲	53%▲	38%▲	31%	21%▼	28%	25%	25%	
• (Helemaal) eens	73%	71%▼	79%▲	83%▲	79%▲	78%▲	73%	66%▼	47%▼	62%▼	69%	79%▲	72%	75%	75%	
Ik maak (privé of op het werk) gebruik van nieuwe technologische toepassingen [N=1.617]																
• T/m neutraal	11%	12%	9,2%	9,2%	7,5%	8,3%▼	9,7%	16%▲	29%▲	19%▲	13%	7,5%▼	11%	13%	9,4%	
• (Helemaal) eens	89%	88%	91%	91%	93%	92%▲	90%	84%▼	71%▼	81%▼	87%	93%▲	89%	87%	91%	
Ik heb GEEN moeite met het begrijpen en onder de knie krijgen van nieuwe technieken [N=1.616]																
• T/m neutraal	9,3%	8,8%	11%	16%▲	4,8%▼	8,8%	9,7%	9,6%	14%	11%	8,2%	8,9%	9,6%	8,7%	9,4%	
• (Helemaal) eens	91%	91%	89%	84%▼	95%▲	91%	90%	90%	86%	89%	92%	91%	90%	91%	91%	
Ik vind het belangrijk dat ik om kan gaan met nieuwe technieken [N=1.617]																
• T/m neutraal	13%	14%▲	10%▼	11%	9,3%	9,9%▼	14%	15%	26%▲	17%▲	16%	10%▼	12%	14%	15%	
• (Helemaal) eens	87%	86%▼	90%▲	89%	91%	90%▲	86%	85%	74%▼	83%▼	84%	90%▲	88%	86%	85%	
Innovatief vermogen																
Ik ben inventief; ik heb altijd overal een oplossing voor [N=1.615]																
• T/m neutraal	37%	35%▼	41%	41%	32%	36%	37%	37%	51%▲	40%	40%	35%▼	38%	36%	34%	
• (Helemaal) eens	63%	65%	59%	59%	68%	64%	63%	63%	49%▼	60%	60%	65%▲	62%	64%	66%	
Ik heb vaak originele en creatieve plannen en oplossingen [N=1.615]																
• T/m neutraal	38%	36%▼	43%▲	43%	31%▼	39%	36%	43%	51%▲	45%▲	41%	35%▼	39%	40%	31%▼	
• (Helemaal) eens	62%	64%▲	57%▼	57%	69%▲	61%	64%	57%	49%▼	55%▼	59%	65%▲	61%	60%	69%▲	
Ik ben ondernemend en neem vaak zelf initiatief [N=1.614]																
• T/m neutraal	23%	23%	25%	30%	22%	24%	22%	23%	26%	22%	22%	24%	25%▲	24%	11%▼	
• (Helemaal) eens	77%	77%	75%	70%	78%	76%	78%	77%	74%	78%	78%	76%	75%▼	76%	89%▲	

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Om mijn ideeën of opvattingen scherper te krijgen toets ik ze vaak bij anderen [N=1.612]															
• T/m neutraal	37%	36% ▼	41% ▲	40%	32%	36%	37%	42%	49% ▲	44% ▲	37%	35% ▼	36%	43% ▲	31%
• (Helemaal) eens	63%	64% ▲	59% ▼	60%	68%	64%	63%	58%	51% ▼	56% ▼	63%	65% ▲	64%	57% ▼	69%
Ik luister en kijk altijd om me heen waardoor nieuwe dingen me snel opvallen [N=1.612]															
• T/m neutraal	18%	18%	20%	17%	16%	19%	19%	19%	20%	21%	20%	17%	19%	16%	20%
• (Helemaal) eens	82%	82%	80%	83%	84%	81%	81%	81%	80%	79%	80%	83%	81%	84%	80%
Ik pas me makkelijk aan bij nieuwe werkwijzen of omstandigheden [N=1.611]															
• T/m neutraal	19%	19%	20%	21%	20%	18%	20%	18%	17%	19%	20%	19%	20%	17%	19%
• (Helemaal) eens	81%	81%	80%	79%	80%	82%	80%	82%	83%	81%	80%	81%	80%	83%	81%
Ik vind het leuk om samen met anderen aan oplossingen te werken [N=1.612]															
• T/m neutraal	10%	9.1% ▼	13% ▲	12%	10%	7.9%	11%	12%	9.6%	12%	9.4%	9.9%	8.5% ▼	14% ▲	12%
• (Helemaal) eens	90%	91% ▲	87% ▼	88%	90%	92%	89%	88%	90%	88%	91%	90%	91% ▲	86% ▼	88%
Specifieke Vaardigheden															
Ik beheers mijn talen goed [N=1.614]															
• T/m neutraal	41%	41%	41%	29% ▼	32% ▼	34% ▼	43%	51% ▲	65% ▲	52% ▲	50% ▲	34% ▼	42%	41%	33% ▼
• (Helemaal) eens	59%	59%	59%	71% ▲	68% ▲	66% ▲	57%	49% ▼	35% ▼	48% ▼	50% ▼	66% ▲	58%	59%	67% ▲
Ik kan goed rekenen [N=1.613]															
• T/m neutraal	26%	20% ▼	40% ▲	39% ▲	30%	25%	23%	23%	34%	26%	24%	26%	25%	31% ▲	20% ▼
• (Helemaal) eens	74%	80% ▲	60% ▼	61% ▼	70%	75%	77%	77%	66%	74%	76%	74%	75%	69% ▼	80% ▲
Ik kan me goed mondeling uitdrukken [N=1.613]															
• T/m neutraal	10.0%	9.7%	11%	12%	12%	9.5%	6.7% ▼	12%	19% ▲	14% ▲	8.8%	9.0%	8.9%	15% ▲	6.4%
• (Helemaal) eens	90%	90%	89%	88%	88%	91%	93% ▲	88%	81% ▼	86% ▼	91%	91%	91%	85% ▼	94%
Ik kan me goed schriftelijk uitdrukken [N=1.612]															
• T/m neutraal	14%	14%	14%	15%	15%	13%	10% ▼	19% ▲	26% ▲	20% ▲	11%	13%	15%	15%	7.4% ▼
• (Helemaal) eens	86%	86%	86%	85%	85%	87%	90% ▲	81% ▼	74% ▼	80% ▼	89%	87%	85%	85%	93% ▲

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Ik kan goed spreken voor een groep of in het openbaar [N=1.613]																
• T/m neutraal	42%	38% ▼	54% ▲	49%	46%	43%	37% ▼	45%	49%	44%	39%	43%	43%	49% ▲	29% ▼	
• (Helemaal) eens	58%	62% ▲	46% ▼	51%	54%	57%	63% ▲	55%	51%	56%	61%	57%	57%	51% ▼	71% ▲	
Ik kan goed luisteren [N=1.613]																
• T/m neutraal	11%	12%	9,0%	17%	11%	7,7% ▼	10%	16% ▲	17%	16% ▲	11%	9,7% ▼	11%	13%	9,8%	
• (Helemaal) eens	89%	88%	91%	83%	89%	92% ▲	90%	84% ▼	83%	84% ▼	89%	90% ▲	89%	87%	90%	
Ik kan goed zien [N=1.613]																
• T/m neutraal	11%	11%	12%	19% ▲	13%	11%	9,0%	11%	11%	11%	9,7%	12%	10%	13%	12%	
• (Helemaal) eens	89%	89%	88%	81% ▼	87%	89%	91%	89%	89%	89%	90%	88%	90%	87%	88%	
Ik kan goed horen [N=1.613]																
• T/m neutraal	14%	14%	13%	16%	11%	14%	12%	15%	24% ▲	16%	14%	12%	13%	14%	15%	
• (Helemaal) eens	86%	86%	87%	84%	89%	86%	88%	85%	76% ▼	84%	86%	88%	87%	86%	85%	
In vergelijking tot 25 jaar geleden																
Werk ik nu sneller [N=1.612]																
• T/m neutraal	76%	78% ▲	73% ▼	75%	68% ▼	77%	77%	79%	86% ▲	80%	81%	74% ▼	78%	77%	70% ▼	
• (Helemaal) eens	24%	22% ▼	27% ▲	25%	32% ▲	23%	23%	21%	14% ▼	20%	19%	26% ▲	22%	23%	30% ▲	
Werk ik nu efficiënter [N=1.612]																
• T/m neutraal	25%	23% ▼	29% ▲	24%	22%	23%	21% ▼	28%	47% ▲	32% ▲	20% ▼	23%	24%	29% ▲	21%	
• (Helemaal) eens	75%	77% ▲	71% ▼	76%	78%	77%	79% ▲	72%	53% ▼	68% ▼	80% ▲	77%	76%	71% ▼	79%	
Maak ik nu minder fouten [N=1.611]																
• T/m neutraal	42%	39% ▼	48% ▲	44%	42%	42%	36% ▼	47%	57% ▲	49% ▲	38%	40%	41%	44%	44%	
• (Helemaal) eens	58%	61% ▲	52% ▼	56%	58%	58%	64% ▲	53%	43% ▼	51% ▼	62%	60%	59%	56%	56%	
Los ik problemen sneller op [N=1.611]																
• T/m neutraal	32%	31%	34%	35%	23% ▼	31%	30%	38% ▲	46% ▲	41% ▲	33%	28% ▼	31%	35%	30%	
• (Helemaal) eens	68%	69%	66%	65%	77% ▲	69%	70%	62% ▼	54% ▼	59% ▼	67%	72% ▲	69%	65%	70%	
Ben ik nu sociaal vaardiger [N=1.611]																
• T/m neutraal	13%	13%	13%	12%	14%	11%	10% ▼	19% ▲	18%	19% ▲	11%	12% ▼	12% ▼	17% ▲	12%	
• (Helemaal) eens	87%	87%	87%	88%	86%	89%	90% ▲	81% ▼	82%	81% ▼	89%	88% ▲	88% ▲	83% ▼	88%	
Kan ik nu BETER tegen veranderingen [N=1.612]																
• T/m neutraal	16%	16%	16%	23%	13%	17%	16%	14%	22%	15%	17%	16%	16%	16%	15%	
• (Helemaal) eens	84%	84%	84%	77%	87%	83%	84%	86%	78%	85%	83%	84%	84%	84%	85%	
Ben ik zekerder van mijzelf [N=1.610]																
• T/m neutraal	19%	19%	17%	19%	19%	20%	16% ▼	17%	30% ▲	20%	15% ▼	20%	19%	18%	16%	
• (Helemaal) eens	81%	81%	83%	81%	81%	80%	84% ▲	83%	70% ▼	80%	85% ▲	80%	81%	82%	84%	

	• Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met Met pensioen prepensioen Nog niet met pensioen	Met pensioen prepensioen Nog niet met pensioen	Met pensioen prepensioen Nog niet met pensioen	Werkzoekend Werknemer ZZP'er	Werkzoekend Werknemer ZZP'er	Werkzoekend Werknemer ZZP'er	
Kost leren me MINDER moeite [N=1.612]																
• T/m neutraal	32%	32%	30%	28%	29%	31%	31%	31%	45%▲	35%	34%	29%▼	31%	34%	27%	
• (Helemaal) eens	68%	68%	70%	72%	71%	69%	69%	69%	55%▼	65%	66%	71%▲	69%	66%	73%	
Leg ik makkelijker verbanden [N=1.610]																
• T/m neutraal	20%	20%	21%	17%	15%	21%	20%	22%	31%▲	24%▲	20%	19%	20%	21%	19%	
• (Helemaal) eens	80%	80%	79%	83%	85%	79%	80%	78%	69%▼	76%▼	80%	81%	80%	79%	81%	
Kan ik beter prioriteiten stellen [N=1.610]																
• T/m neutraal	14%	15%	13%	12%	12%	14%	11%▼	21%▲	24%▲	21%▲	12%	12%▼	14%	18%▲	11%	
• (Helemaal) eens	86%	85%	87%	88%	88%	86%	89%▲	79%▼	76%▼	79%▼	88%	88%▲	86%	82%▼	89%	
Kan ik beter beslissingen nemen [N=1.609]																
• T/m neutraal	15%	15%	15%	11%	14%	16%	11%▼	21%▲	26%▲	22%▲	13%	14%▼	14%	19%▲	12%	
• (Helemaal) eens	85%	85%	85%	89%	86%	84%	89%▲	79%▼	74%▼	78%▼	87%	86%▲	86%	81%▼	88%	
Ben ik productiever [N=1.609]																
• T/m neutraal	51%	52%	50%	43%	41%▼	53%	52%	54%	66%▲	58%▲	58%▲	47%▼	53%	50%	48%	
• (Helemaal) eens	49%	48%	50%	57%	59%▲	47%	48%	46%	34%▼	42%▼	42%▼	53%▲	47%	50%	52%	
Ben ik MINDER SNEL van mijn stuk te krijgen [N=1.609]																
• T/m neutraal	7,5%	6,5%▼	10%▲	5,3%	6,6%	9,0%	7,3%	6,5%	7,4%	6,5%	6,6%	8,1%	8,0%	6,3%	6,9%	
• (Helemaal) eens	93%	93%▲	90%▼	95%	93%	91%	93%	93%	93%	94%	93%	92%	92%	94%	93%	

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

Bijlage 1.6 Gezondheid

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met			Werkzoekend Werknemer ZZP'er			
										Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen				
Ik voel me fit en gezond [N=1.582]																
• T/m neutraal	15%	13%▼	20%▲	33%▲	20%▲	16%	11%▼	9,9%▼	13%	10%▼	9,9%▼	18%▲	15%	15%	11%	
• (Helemaal) eens	85%	87%▲	80%▼	67%▼	80%▼	84%	89%▲	90%▲	87%	90%▲	90%▲	82%▼	85%	85%	89%	
Ik leef gezond [N=1.582]																
• T/m neutraal	18%	18%	16%	27%▲	19%	19%	18%	16%	5,4%▼	14%▼	17%	19%▲	18%	16%	20%	
• (Helemaal) eens	82%	82%	84%	73%▼	81%	81%	82%	84%	95%▲	86%▲	83%	81%▼	82%	84%	80%	
Ik ben NIET vaak ziek [N=1.582]																
• T/m neutraal	2,3%	2,4%	2,1%	2,7%	2,7%	2,5%	1,6%	3,3%	2,2%	2,8%	1,3%	2,5%	2,7%	2,0%	1,0%	
• (Helemaal) eens	98%	98%	98%	97%	97%	97%	98%	97%	98%	97%	99%	97%	97%	98%	99%	
Na een werkdag heb ik nog energie om andere dingen te doen [N=1.582]																
• T/m neutraal	30%	27%▼	39%▲	45%▲	35%	31%	26%▼	26%	32%	26%	29%	32%▲	31%	31%	24%	
• (Helemaal) eens	70%	73%▲	61%▼	55%▼	65%	69%	74%▲	74%	68%	74%	71%	68%▼	69%	69%	76%	
Workabilityindex denkwerk [N=1.582]																
[Gemiddelde]	38	39▲	38▼	38▼	38	38	39▲	39	38	39	39	38▼	38▼	39	39▲	
- Minimum	12	12	21	25	22	12	22	27	28	27	22	12	12	25	26	
- Maximum	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	
Waardering WA1 denkwerk [N=1.582]																
• Slecht	1,3%	0,9%▼	2,4%▲	5,5%▲	2,3%	1,1%	1,0%	0,4%	0%	0,3%	0,6%	1,9%▲	1,5%	1,1%	0,5%	
• Matig	18%	17%▼	22%▲	22%	23%	21%	16%	13%▼	22%	14%▼	18%	20%▲	20%▲	17%	12%▼	
• Goed	78%	80%▲	72%▼	67%▼	72%▼	76%	81%▲	84%▲	76%	84%▲	81%	74%▼	77%	78%	83%	
• Uitstekend	2,5%	2,4%	2,8%	5,5%	3,2%	2,5%	2,0%	2,5%	2,2%	1,7%	1,0%▼	3,4%▲	1,9%▼	3,4%	4,5%	
Workabilityindex lichamelijk werk [N=1.582]																
[Gemiddelde]	38	38▲	38▼	38	38	38	38	39	38	38	38	38	38▼	38	39▲	
- Minimum	12	12	20	25	20	12	22	25	28	25	22	12	12	25	26	
- Maximum	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	
Waardering WA1 lichamelijk werk [N=1.582]																
• Slecht	1,7%	1,1%▼	3,3%▲	5,5%▲	2,7%	2,1%	1,2%	0,8%	0%	0,6%	0,6%	2,5%▲	2,0%	1,4%	0,5%	
• Matig	20%	19%▼	24%▲	23%	23%	22%	18%	17%	23%	17%	19%	22%	22%▲	19%	14%▼	
• Goed	76%	78%▲	70%▼	67%	71%	73%	79%▲	80%	75%	80%▲	79%	73%▼	74%	76%	82%▲	
• Uitstekend	2,3%	2,2%	2,8%	4,1%	2,7%	2,5%	1,8%	2,5%	2,2%	1,7%	1,0%	3,1%▲	1,7%▼	3,4%	4,0%	

Workabilityindex combinatiewerk [N=1.582] [Gemiddelde]	38	38▲	38▼	38	38	38	39	39	38	39	38	38▼	38▼	38	39▲
- Minimum	12	12	21	25	21	12	22	26	28	26	22	12	12	25	26
- Maximum	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Waardering WAI combinatiewerk [N=1.582]															
• Slecht	1,4%	0,9%▼	2,8%▲	4,1%▲	2,7%	1,4%	1,2%	0,4%	0%	0,3%▼	0,6%	2,1%▲	1,7%	1,4%	0,5%
• Matig	19%	18%▼	22%▲	23%	23%	21%	16%	14%▼	22%	16%	18%	21%▲	21%▲	17%	13%▼
• Goed	77%	79%▲	72%▼	68%	71%▼	75%	81%▲	83%▲	76%	82%▲	81%	74%▼	76%	78%	83%▲
• Uitstekend	2,3%	2,1%	2,8%	4,1%	2,7%	2,3%	1,8%	2,5%	2,2%	1,7%	1,0%	2,9%▲	1,7%▼	3,1%	4,0%

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met pensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
Waardering anders [N=177] [Gemiddelde]	8,3	8,1▼	8,7▲	8,3	8,4	8,6	8,2	8,0	8,2	8,0	7,8	8,5	8,1▼	8,8	8,6
Minimum	1	1	1	7	1	1	1	1	6	1	1	1	1	7	6
Maximum	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
COMPUTERGEBRUIK															
Hoeveel tijd zit u per week gemiddeld achter de computer (zonder directe rel met werk) [N=1.553]															
• Nooit	0,6%	0,8%	0,2%	0%	0%	0,9%	0,2%	1,7%▲	1,1%	1,5%▲	0%	0,6%	0,7%	0,9%	0%
• < 4 uur	19%	17%▼	25%▲	15%	25%▲	21%	15%▼	19%	19%	18%	15%▼	21%▲	18%▼	25%▲	17%
• 4-8 uur	32%	32%	32%	33%	31%	33%	33%	31%	27%	30%	33%	32%	32%	31%	35%
• 8-12 uur	24%	25%	21%	21%	16%▼	25%	25%	23%	33%▲	26%	31%▲	20%▼	24%	25%	19%
• >12 uur	25%	26%	22%	31%	28%	20%▼	27%	25%	19%	23%	21%	26%	26%▲	18%▼	28%
emalen [N=1.553] [% ja]	96%	96%▼	98%▲	100%	97%	97%	96%	94%▼	97%	94%▼	96%	97%▲	96%	96%	97%
telebankieren [N=1.553] [% ja]	80%	80%	78%	75%	75%	81%	82%	82%	65%▼	79%	84%▲	78%	80%	76%	87%▲
gamen [N=1.553] [% ja]	17%	13%▼	26%▲	19%	17%	15%	16%	18%	22%	19%	15%	16%	17%	19%	11%▼
chatten [N=1.553] [% ja]	10%	8,1%▼	16%▲	14%	17%▲	12%	7,9%▼	6,8%	6,8%	7,0%▼	7,1%▼	12%▲	9,9%	13%	6,7%
skype [N=1.553] [% ja]	10%	11%	9,6%	8,3%	9,6%	12%	10%	8,5%	13%	10%	8,1%	11%	9,5%	11%	15%▲
sociale en informatieve netwerken [N=1.553] [% ja]	43%	41%▼	49%▲	56%▲	51%▲	47%▲	40%	35%▼	33%▼	34%▼	34%▼	50%▲	43%	41%	49%
surfen, zoeken naar informatie [N=1.553] [% ja]	84%	83%▼	87%▲	92%	89%▲	82%	84%	80%	81%	80%▼	84%	85%	84%	82%	83%
teksten maken [N=1.553] [% ja]	58%	57%	61%	63%	60%	58%	60%	56%	47%▼	55%	55%	61%▲	59%	52%▼	67%▲
YouTube [N=1.553] [% ja]	10%	11%	8,2%	25%▲	15%▲	10,0%	9,7%	5,9%▼	4,5%	6,2%▼	6,5%▼	13%▲	9,4%	12%	12%
Weblog bijhouden [N=1.553] [% ja]	3,8%	3,9%	3,6%	6,9%	5,0%	3,7%	3,6%	3,0%	2,3%	2,6%	2,3%	4,8%▲	3,6%	3,7%	5,1%
photoshop [N=1.553] [% ja]	33%	35%▲	28%▼	18%▼	22%▼	33%	39%▲	31%	43%▲	36%	41%▲	29%▼	34%	31%	29%
relatiebemiddeling [N=1.553] [% ja]	3,9%	3,8%	4,1%	4,2%	4,6%	3,2%	4,9%	2,5%	2,3%	2,6%	1,0%▼	5,3%▲	3,7%	4,9%	3,1%
muziek/films downloaden [N=1.553] [% ja]	17%	19%▲	10%▼	33%▲	20%	15%	18%	11%▼	11%	13%▼	18%	18%	16%	20%▲	12%
reizen boeken [N=1.553] [% ja]	33%	35%▲	29%▼	24%	25%▼	30%▼	39%▲	36%	43%▲	39%▲	41%▲	29%▼	33%	34%	37%
anders [N=1.553] [% ja]	11%	12%	8,6%	9,7%	8,7%	11%	12%	12%	9,1%	11%	8,4%	12%	11%	8,0%▼	15%
nvt [N=1.553] [% ja]	0,5%	0,6%	0,2%	0%	0%	0,5%	0,2%	1,7%▲	1,1%	1,5%▲	0,3%	0,2%	0,6%	0,6%	0%
SPORTEN															

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er	
Hoe vaak sport u gemiddeld per week? [N=1.552]																
• 0-1 uur	12%	13%▲	8,9%▼	20%▲	14%	13%	11%	11%	10%	11%	9,7%	14%▲	13%	11%	8,7%	
• 1-2 uur	18%	17%	21%	18%	20%	19%	17%	17%	18%	16%	17%	19%	17%▼	22%▲	18%	
• 2-4 uur	31%	31%	31%	34%	28%	30%	31%	33%	35%	32%	33%	30%	30%	31%	33%	
• meer dan 4 uur	39%	39%	39%	28%	37%	38%	41%	40%	36%	41%	40%	38%	40%	35%	39%	
Fitness/cardio/conditie [N=1.553] [% ja]	25%	24%▼	30%▲	24%	28%	25%	23%	29%	28%	28%	24%	25%	25%	25%	30%	
Tennis [N=1.553] [% ja]	11%	12%	9,1%	14%	8,7%	11%	12%	11%	6,8%	10%	13%	11%	11%	8,6%	15%	
Wandelen [N=1.553] [% ja]	61%	59%▼	67%▲	61%	57%	65%	62%	58%	59%	60%	60%	62%	62%	61%	61%	
Hardlopen [N=1.553] [% ja]	8,6%	9,9%▲	4,8%▼	13%	8,3%	10%	8,9%	5,5%	3,4%	4,7%▼	11%	9,2%	7,9%	7,8%	13%▲	
Fietsen [N=1.553] [% ja]	65%	66%▲	60%▼	61%	56%▼	63%	65%	70%	73%	72%▲	69%	60%▼	65%	66%	60%	
Golf [N=1.553] [% ja]	7,3%	8,1%▲	5,0%▼	1,4%	5,0%	7,2%	9,9%▲	6,4%	4,5%	7,3%	7,1%	7,3%	7,6%	3,4%▼	12%▲	
Yoga/pilatus/ontspanning [N=1.553] [% ja]	6,1%	2,8%▼	15%▲	14%▲	7,3%	6,9%	4,9%	4,2%	3,4%	3,8%▼	2,9%▼	8,0%▲	5,0%▼	7,8%	8,2%	
Teamsport [N=1.553] [% ja]	4,4%	5,4%▲	1,7%▼	6,9%	6,4%	2,8%	5,1%	3,8%	2,3%	4,1%	3,9%	4,6%	4,3%	4,6%	4,6%	
Watersport [N=1.553] [% ja]	8,3%	8,8%	7,0%	8,3%	3,7%▼	8,1%	11%▲	7,6%	4,5%	8,2%	9,4%	8,0%	8,3%	7,8%	9,2%	
Dansen [N=1.553] [% ja]	3,9%	1,8%▼	9,6%▲	8,3%▲	3,2%	3,5%	4,2%	3,0%	5,7%	3,5%	2,6%	4,5%	4,0%	4,0%	3,6%	
Denksport [N=1.553] [% ja]	20%	18%▼	25%▲	15%	15%▼	19%	19%	24%	30%▲	25%▲	15%▼	19%	20%	20%	18%	
andere sport [N=1.553] [% ja]	7,5%	7,3%	7,9%	6,9%	9,2%	6,9%	6,7%	8,9%	6,8%	7,6%	6,5%	7,7%	7,1%	9,8%	5,1%	
Niet van toepassing [N=1.553] [% ja]	4,1%	4,5%	3,1%	2,8%	5,0%	3,9%	3,8%	5,5%	2,3%	4,7%	3,2%	4,2%	4,6%	2,3%	5,1%	
UITGAAN																
Bioscoop [N=1.552]																
• Wekelijks	1,5%	1,7%	1,2%	1,4%	1,8%	1,6%	1,0%	3,0%	0%	2,1%	0,3%	1,8%	1,5%	1,4%	2,1%	
• Maandelijks	7,5%	5,9%▼	12%▲	6,9%	8,7%	6,7%	8,1%	7,7%	4,5%	6,5%	7,5%	7,9%	7,2%	6,3%	11%	
• Paar keer per jaar	29%	28%	32%	42%▲	29%	33%▲	25%▼	31%	20%	29%	26%	30%	28%	30%	33%	
• Eens per jaar	16%	16%	15%	11%	20%	16%	18%	11%▼	13%	14%	19%	16%	15%	17%	15%	
• Minder dan eens per jaar	9,9%	11%▲	7,2%▼	8,3%	6,0%▼	12%	8,9%	14%▲	8,0%	11%	8,8%	9,7%	11%	9,5%	6,2%	
• Nooit	36%	38%	33%	31%	34%	32%▼	40%▲	34%	55%▲	38%	38%	35%	37%	35%	33%	
Dagtrips [N=1.552]																
• Wekelijks	5,5%	6,2%▲	3,6%▼	1,4%	2,8%	6,7%	5,5%	6,4%	6,8%	6,5%	5,5%	5,1%	5,4%	5,5%	5,6%	
• Maandelijks	22%	23%▲	18%▼	18%	24%	20%	23%	21%	26%	24%	25%	20%▼	23%	20%	23%	
• Paar keer per jaar	44%	44%	46%	56%	42%	45%	47%	40%	34%▼	38%▼	47%	46%	45%	43%	45%	
• Eens per jaar	7,2%	5,8%▼	11%▲	6,9%	6,9%	6,5%	7,3%	9,8%	4,5%	8,2%	5,2%	7,5%	6,7%	9,2%	6,2%	
• Minder dan eens per jaar	6,0%	5,8%	6,5%	8,3%	7,8%	6,3%	4,3%	6,0%	8,0%	6,2%	5,5%	6,1%	6,1%	7,2%	3,1%	
• Nooit	15%	15%	14%	9,7%	17%	15%	13%	16%	20%	18%	11%▼	15%	14%	16%	18%	

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met pensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er	
Bezoek aan vrienden/familie [N=1.553]																
• Wekelijks	39%	37%▼	44%▲	40%	39%	41%	37%	40%	41%	40%	40%	39%	41%▲	33%▼	39%	
• Maandelijks	40%	41%▲	34%▼	26%▼	43%	38%	43%	37%	38%	38%	44%	39%	38%▼	43%	44%	
• Paar keer per jaar	19%	18%	19%	25%	15%	19%	18%	21%	18%	20%	15%	19%	18%	22%	15%	
• Eens per jaar	1.0%	1.1%	1.0%	5.6%▲	0.9%	0.2%	1.2%	0.8%	1.1%	0.9%	1.0%	1.1%	1.1%	1.4%	0%	
• Minder dan eens per jaar	0.8%	0.8%	1.0%	1.4%	1.8%	0.7%	0.4%	0.4%	2.3%	0.9%	0.3%	1.0%	0.8%	0.9%	1.0%	
• Nooit	0.7%	0.9%	0.2%	1.4%	0.9%	0.5%	1.0%	0.4%	0%	0.3%	0.3%	1.0%	0.9%	0.3%	0.5%	
Winkelen [N=1.552]																
• Wekelijks	51%	55%▲	41%▼	35%▼	47%	52%	50%	56%	72%▲	60%▲	51%	48%▼	53%	49%	48%	
• Maandelijks	24%	22%▼	31%▲	33%	27%	25%	27%	19%▼	9.1%▼	16%▼	29%▲	26%	24%	26%	23%	
• Paar keer per jaar	18%	16%▼	23%▲	25%	22%	18%	19%	15%	9.1%▼	14%▼	16%	20%▲	17%	19%	19%	
• Eens per jaar	1.9%	2.0%	1.4%	1.4%	2.3%	2.1%	1.6%	2.1%	1.1%	2.1%	1.9%	1.8%	1.4%	2.0%	4.1%▲	
• Minder dan eens per jaar	1.5%	1.5%	1.7%	1.4%	1.4%	1.2%	0.6%▼	2.6%	6.8%▲	3.2%▲	0.6%	1.2%	1.3%	1.7%	2.6%	
• Nooit	2.8%	2.9%	2.6%	4.2%	1.4%	3.0%	2.2%	5.1%▲	2.3%	4.4%▲	1.0%▼	2.9%	2.8%	2.3%	4.1%	
Uit eten gaan [N=1.553]																
• Wekelijks	8.7%	8.5%	9.1%	8.3%	5.5%	9.0%	11%▲	7.2%	5.7%	6.5%	11%	8.8%	7.8%	8.0%	14%▲	
• Maandelijks	38%	41%▲	32%▼	38%	33%	38%	38%	43%	42%	45%▲	41%	35%▼	38%	38%	42%	
• Paar keer per jaar	41%	39%	45%	40%	39%	40%	43%	40%	40%	39%	42%	41%	41%	41%	38%	
• Eens per jaar	3.9%	4.0%	3.6%	4.2%	5.5%	4.6%	3.0%	3.0%	3.4%	2.9%	2.9%	4.5%	3.5%	6.0%▲	2.1%	
• Minder dan eens per jaar	2.8%	2.5%	3.8%	1.4%	6.4%▲	1.9%	2.0%	4.2%	1.1%	3.2%	1.6%	3.1%	3.2%	3.2%	0.5%▼	
• Nooit	5.3%	4.9%	6.5%	8.3%	11%▲	6.0%	3.0%▼	2.5%▼	8.0%	3.8%	1.9%▼	7.1%▲	6.5%▲	3.2%▼	3.1%	
Theater/muziekvoorstelling [N=1.551]																
• Wekelijks	1.7%	1.9%	1.0%	1.4%	0.9%	2.8%▲	0.8%	2.6%	1.1%	2.1%	0.3%▼	2.0%	1.4%	1.7%	3.1%	
• Maandelijks	18%	17%	19%	22%	12%▼	18%	17%	24%▲	11%	20%	20%	16%▼	17%	18%	24%▲	
• Paar keer per jaar	41%	41%	43%	26%▼	42%	41%	45%▲	37%	43%	40%	44%	41%	42%	40%	43%	
• Eens per jaar	14%	14%	14%	24%▲	12%	13%	17%▲	10%▼	15%	12%	16%	15%	14%	16%	16%	
• Minder dan eens per jaar	7.7%	8.0%	7.0%	11%	9.6%	6.9%	6.1%	11%▲	4.6%	9.4%	5.2%	8.0%	8.1%	8.6%	4.1%▼	
• Nooit	17%	17%	15%	15%	22%▲	18%	13%▼	15%	25%▲	17%	14%	18%	19%▲	16%	9.7%▼	
Musea [N=1.551]																
• Wekelijks	2.0%	1.9%	2.4%	0%	1.4%	3.5%▲	1.4%	2.6%	0%	2.1%	1.3%	2.2%	1.9%	2.0%	2.6%	
• Maandelijks	11%	11%	13%	8.3%	7.8%	10%	13%	13%	15%	14%	15%▲	9.0%▼	12%	6.9%▼	15%	
• Paar keer per jaar	38%	38%	39%	42%	38%	35%	42%	39%	34%	37%	38%	39%	37%	37%	47%▲	
• Eens per jaar	18%	19%	18%	17%	20%	18%	21%	16%	14%	17%	19%	19%	19%	19%	15%	
• Minder dan eens per jaar	12%	12%	12%	17%	13%	15%▲	8.1%▼	13%	11%	12%	8.1%▼	13%▲	11%	17%▲	8.2%	
• Nooit	18%	18%	17%	17%	20%	19%	15%	17%	25%	18%	18%	18%	19%	18%	12%▼	
OPLEIDING																
Hoeveel tijd per week besteedt u in uw vrije tijd gemiddeld aan cursussen [N=1.553]																
• 0-1 uur	24%	26%▲	20%▼	18%	25%	23%	25%	25%	27%	25%	29%	23%	25%	24%	24%	
• 1-2 uur	13%	13%	12%	13%	14%	15%	10%▼	13%	14%	13%	11%	13%	11%▼	16%▲	13%	
• 2-4 uur	10%	8.9%▼	14%▲	11%	13%	12%	8.1%▼	11%	5.7%	10%	6.5%▼	12%▲	11%	7.2%▼	14%	
• meer dan 4 uur	5.8%	4.9%▼	8.2%▲	17%▲	4.6%	6.0%	6.3%	3.8%	1.1%	2.9%▼	4.2%	7.4%▲	5.7%	4.6%	8.2%	
• nvt	47%	47%	46%	42%	44%	44%	50%	47%	52%	48%	50%	45%	47%	48%	41%	

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus				
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met			Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er		
										Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen					
Welk soort cursus- Kunst en cultuur [N=1.551]																	
[% ja]	8,8%	7,9%	11%	5,6%	6,0%	9,3%	11%▲	5,9%	10%	7,9%	13%▲	7,8%	9,1%	6,6%	11%		
Talen [N=1.551] [% ja]	13%	12%▼	15%▲	2,8%▼	13%	15%	11%	15%	10%	13%	9,8%	13%	13%	10%	14%		
Creatief met... [N=1.551]																	
[% ja]	6,3%	4,2%▼	12%▲	14%▲	6,9%	5,3%	5,5%	5,9%	6,8%	5,6%	5,9%	6,6%	6,8%	5,7%	4,1%		
Culinair [N=1.551] [% ja]	5,7%	6,0%	5,0%	8,3%	3,2%	6,3%	5,3%	6,8%	6,8%	6,5%	5,5%	5,5%	6,1%	5,7%	4,1%		
Spelletjes [N=1.551] [% ja]	3,0%	2,2%▼	5,0%▲	2,8%	1,8%	1,6%	4,4%▲	4,2%	1,1%	3,2%	2,9%	2,9%	2,8%	3,2%	3,6%		
Computercursus [N=1.551]																	
[% ja]	14%	15%▲	10%▼	17%	14%	12%	14%	12%	20%	16%	14%	13%	15%	12%	10%		
Anders [N=1.551] [% ja]	21%	20%	22%	31%▲	29%▲	24%	17%▼	15%▼	11%▼	16%▼	13%▼	25%▲	19%	21%	26%		
nvt [N=1.551] [% ja]	52%	53%	49%	47%	47%	50%	54%	53%	58%	52%	58%▲	49%▼	51%	56%	48%		
NEVENACTIVITEIT																	
Nevenactiviteit- vrijwilligerswerk [N=1.553] [% ja]	38%	38%	37%	29%	35%	33%▼	43%▲	39%	35%	39%	44%▲	35%▼	40%▲	28%▼	44%		
Mantelzorg [N=1.553] [% ja]	10%	7,5%▼	18%▲	14%	12%	15%▲	8,7%	5,1%▼	4,5%	5,0%▼	7,5%	13%▲	11%	7,5%▼	11%		
(Bij)les geven [N=1.553] [% ja]	8,2%	7,8%	9,4%	9,7%	8,3%	7,9%	8,1%	10%	4,5%	9,7%	7,5%	8,0%	8,5%	6,3%	10%		
Activiteiten voor kerkgenootschap [N=1.553] [% ja]	8,6%	9,6%▲	6,0%▼	6,9%	8,3%	7,2%	8,5%	9,7%	16%▲	11%▲	6,5%	8,3%	8,9%	7,2%	9,7%		
Activiteiten voor (sport)vereniging [N=1.553] [% ja]	22%	26%▲	12%▼	17%	21%	21%	23%	23%	26%	24%	23%	21%	22%	21%	24%		
nvt [N=1.553] [% ja]	40%	40%	42%	49%	40%	42%	39%	39%	36%	37%	40%	42%	38%▼	48%▲	35%		
Tijd die u gemiddeld per week thuis doorbrengt [N=1.552] (Gemiddelde)	57	58▲	55▼	57	55▼	56▼	59▲	58	63▲	60▲	61▲	55▼	60▲	52▼	53▼		
Minimum	0	0	5	5	10	0	10	15	25	15	10	0	10	5	0		
Maximum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
DROMEN																	
Bungy jumpen of deltavliegen [N=1.552] [% ja]	5,6%	6,1%	4,3%	7,0%	8,3%	7,2%	4,9%	2,5%▼	2,3%	2,9%▼	6,2%	6,4%	5,6%	5,2%	6,2%		
een wereldreis maken [N=1.552] [% ja]	59%	60%▲	54%▼	56%	65%▲	57%	57%	59%	59%	60%	58%	58%	58%	61%	58%		
zeezeilen of naar de toppen van de Mount Everest klimmen [N=1.552] [% ja]	9,4%	11%▲	4,3%▼	11%	10%	8,1%	12%▲	6,4%	4,5%	6,5%▼	11%	10,0%	8,7%	9,2%	13%▲		
weerzien van oude liefde [N=1.552] [% ja]	12%	12%	11%	13%	14%	11%	11%	11%	14%	12%	10%	12%	11%	13%	13%		
iets creatief doen/leren [N=1.552] [% ja]	33%	29%▼	42%▲	28%	34%	34%	35%	28%	26%	26%▼	32%	35%▲	33%	31%	35%		
een eigen zaak beginnen [N=1.552] [% ja]	22%	21%▼	26%▲	35%▲	33%▲	26%	20%	16%▼	4,5%▼	14%▼	17%▼	28%▲	25%▲	18%▼	16%▼		

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus		
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	Met pensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er
ontwikkelingswerk of vrijwilligerswerk doen [N=1.552] [% ja]	16%	16%	17%	8,5%	17%	18%	17%	15%	13%	15%	17%	17%	16%	14%	19%
een snelle auto kopen [N=1.552] [% ja]	10,0%	11%▲	6,7%▼	4,2%	8,7%	11%	11%	9,3%	9,1%	9,1%	10%	10%	10%	10%	9,7%
een periode tot rust komen en het leven overdenken in een klooster [N=1.552] [% ja]	8,2%	7,4%	10%	17%▲	10%	8,1%	6,5%	6,8%	10%	8,8%	7,1%	8,3%	7,8%	8,3%	9,7%
een boek schrijven of een film maken [N=1.552] [% ja]	24%	22%	27%	28%	28%	25%	22%	22%	16%	21%	17%▼	27%▲	23%	20%	32%▲
shoppen in milaan [N=1.552] [% ja]	12%	10%▼	18%▲	8,5%	14%	11%	13%	13%	16%	13%	13%	12%	12%	16%▲	10%
plastische chirurgie [N=1.552] [% ja]	3,0%	1,2%▼	7,9%▲	5,6%	6,4%▲	3,0%	2,0%	2,1%	1,1%	1,8%	1,6%	4,0%▲	2,9%	4,9%▲	0,5%▼
anders [N=1.552] [% ja]	13%	14%	13%	18%	11%	16%	14%	10%	8,0%	9,1%▼	11%	16%▲	14%	10%▼	16%
nvt [N=1.552] [% ja]	5,7%	6,3%	4,3%	4,2%	3,2%	5,3%	4,5%	9,7%▲	11%▲	11%▲	5,2%	4,1%▼	6,3%	5,5%	3,1%
VIP's															
Beatrix of Maxima [N=1.534]															
• Beatrix	33%	34%	32%	28%	32%	34%	32%	35%	39%	37%	30%	33%	35%▲	28%▼	33%
• Maxima	67%	66%	68%	72%	68%	66%	68%	65%	61%	63%	70%	67%	65%▼	72%▲	67%
John de Mol of Reinout Oerlemans [N=1.522]															
• John de Mol	50%	52%▲	44%▼	51%	54%	50%	47%	52%	44%	52%	48%	49%	48%	48%	59%▲
• Reinout Oerlemans	50%	48%▼	56%▲	49%	46%	50%	53%	48%	56%	48%	52%	51%	52%	52%	41%▼
Foppe de Haan fo Marco van Basten [N=1.524]															
• Foppe de Haan	71%	77%▲	56%▼	64%	63%▼	70%	76%▲	72%	74%	72%	79%▲	68%▼	72%	68%	76%
• Marco van Basten	29%	23%▼	44%▲	36%	37%▲	30%	24%▼	28%	26%	28%	21%▼	32%▲	28%	32%	24%
Mies Bouwman of Wendy van Dijk [N=1.526]															
• Mies Bouwman	54%	51%▼	64%▲	48%	49%	52%	55%	61%▲	67%▲	62%▲	54%	52%▼	54%	56%	52%
• Wendy van Dijk	46%	49%▲	36%▼	52%	51%	48%	45%	39%▼	33%▼	38%▼	46%	48%▲	46%	44%	48%
Harry Mulisch of Heleen van Rooyen [N=1.519]															
• Harry Mulisch	52%	52%	54%	51%	49%	54%	52%	55%	49%	53%	51%	53%	52%	51%	60%▲
• Heleen van Rooyen	48%	48%	46%	49%	51%	46%	48%	45%	51%	47%	49%	47%	48%	49%	40%▼
PERSONALITY															
Denker of Doener [N=1.537]															
• Denker	38%	38%	37%	61%▲	42%	39%	36%	33%	25%▼	32%▼	32%▼	42%▲	38%	34%	44%
• Doener	62%	62%	63%	39%▼	58%	61%	64%	67%	75%▲	68%▲	68%▲	58%▼	62%	66%	56%

	Totaal	Geslacht		Leeftijd						Pensioenstatus			Werkstatus			
		Man	Vrouw	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-79	Met pensioen	prepensioen	Nog niet met pensioen	Werkzoekend	Werknemer	ZZP'er	
Risicomijndend of Spanningzoeker [N=1.525]																
• Risicomijndend	52%	50% ▼	58% ▲	55%	53%	51%	49%	54%	59%	55%	50%	51%	54% ▲	52%	39% ▼	
• Spanning zoeker	48%	50% ▲	42% ▼	45%	47%	49%	51%	46%	41%	45%	50%	49%	46% ▼	48%	61% ▲	
Filosoof/spiritueel denker of no-nonsens [N=1.532]																
• Filosoof/Spiritueel denker	31%	29% ▼	36% ▲	42% ▲	37% ▲	33%	28%	23% ▼	23%	24% ▼	24% ▼	35% ▲	29%	27%	45% ▲	
• No nonsens	69%	71% ▲	64% ▼	58% ▼	63% ▼	67%	72%	77% ▲	77%	76% ▲	76% ▲	65% ▼	71%	73%	55% ▼	
Creatief of Rechtlijnig [N=1.532]																
• Creatief	70%	67% ▼	78% ▲	76%	76% ▲	68%	71%	66%	59% ▼	62% ▼	64% ▼	74% ▲	68%	72%	73%	
• rechtlijnig	30%	33% ▲	22% ▼	24%	24% ▼	32%	29%	34%	41% ▲	38% ▲	36% ▲	26% ▼	32%	28%	27%	
Praktisch of perfectionistisch [N=1.538]																
• Praktisch	71%	72%	70%	69%	70%	70%	73%	73%	66%	72%	71%	71%	71%	71%	75%	
• Perfectionistisch	29%	28%	30%	31%	30%	30%	27%	27%	34%	28%	29%	29%	29%	29%	25%	
Progressief of conservatief [N=1.523]																
• Progressief	70%	67% ▼	76% ▲	69%	75%	72%	67%	69%	64%	67%	65% ▼	73% ▲	68% ▼	71%	77% ▲	
• Conservatief	30%	33% ▲	24% ▼	31%	25%	28%	33%	31%	36%	33%	35% ▲	27% ▼	32% ▲	29%	23% ▼	
Leidend of volgend [N=1.527]																
• Leidend	73%	77% ▲	62% ▼	49% ▼	68%	71%	77% ▲	79% ▲	71%	78% ▲	75%	70% ▼	72%	68% ▼	84% ▲	
• Volgend	27%	23% ▼	38% ▲	51% ▲	32%	29%	23% ▼	21% ▼	29%	22% ▼	25%	30% ▲	28%	32% ▲	16% ▼	

Percentages zijn kolom-percentages, en zijn getoetst met de Pearson Chi-kwadraat test. Gemiddelden zijn getoetst met de t-test. Het contrast is: 'subgroep' vs 'overige cases'. ▲ : p<0,05 voor significant hoge percentages en/of gemiddelden; ▼ voor lage percentages en/of gemiddelden. Symbolen zijn alleen gebaseerd op significantie, niet op effectgrootte. Toetsen en symbolen hebben betrekking op horizontale vergelijkingen.